

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra obchodu

Diplomová práce

Analýza mezinárodního obchodu s kávou

Vypracovala: Bc. Andrea Pražáková
Vedoucí práce: Ing. Lucie Tichá, Ph.D.

České Budějovice 2020

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Andrea PRAŽÁKOVÁ**
Osobní číslo: **E18373**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Téma práce: **Analýza mezinárodního obchodu s vybranou komoditou**
Zadávající katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem diplomové práce je na základě analýzy mezinárodního obchodu s vybranou komoditou – kávou navrhnout případné změny. Práce bude zaměřena na nejvýznamnější světové producenty kávy, vývoj ceny, mezinárodní obchod a zejména na dovoz do České republiky.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury
2. Sběr dat
3. Analýza dovozu kávy do ČR
4. Vyhodnocení a případné doporučení

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury. 8. Přílohy.

Rozsah pracovní zprávy: **60-80 stran**

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- Bergami, R. (2013). *International Trade A Practical Introduction*. Melbourne: Eruditions Publishing.
Machková, H. (2002). *Mezinárodní obchod a marketing: [praktická výkladová encyklopedie]*. Praha: Grada.
Machková, H., Černohlávková, E. & A. Sato. (2014). *Mezinárodní obchodní operace*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada.
Ransom, D. (2011). *Fair trade*. Brno: Doplněk, Společensko-ekologická edice.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Lucie Tichá, Ph.D.**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání diplomové práce: **18. ledna 2019**

Termín odevzdání diplomové práce: **13. dubna 2020**

V Českých Budějovicích dne 24. ledna 2018

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 ⁽¹⁾
370 05 České Budějovice

Ing. Petr Štumpf, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 7. 9. 2020

Andrea Pražáková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Lucii Tiché, Ph.D. za pomoc a cenné rady při zpracování práce.

Obsah

1 Úvod	6
2 Literární rešerše.....	7
2.1 Komodita káva	7
2.1.1 Druhy kávy	7
2.1.2 Zpracování kávy	8
2.1.3 Komoditní káva	9
2.1.4 Výběrová káva	10
2.2 Káva v mezinárodním obchodu	11
2.2.1 Mezinárodní kávová organizace	12
2.2.2 Surovinové dohody.....	13
2.2.3 Produkce kávy a import kávy.....	15
2.2.4 Spotřeba kávy	20
2.2.5 Vývoj ceny kávy	21
2.2.6 Ekologická udržitelnost mezinárodního obchodu s kávou	23
2.3 Fairtrade	25
2.3.1 Fairtrade káva.....	27
2.3.2 Direct trade.....	28
3 Cíl a metodika	30
3.1 Cíl práce	30
3.2 Metodika práce	30
4 Vlastní práce	31
4.1 Import a export nepražené kávy v ČR	31
4.2 Káva jako položka v TARIC	34
4.3 Dotazníkové šetření.....	37
4.4 Výsledky dotazníkového šetření.....	38
4.5 Testování hypotéz	53
5 Závěr	57
I. Summary and keywords	60
II. Seznam použitých zdrojů.....	61
III. Seznam obrázků a grafů	65
IV. Seznam příloh.....	67
V. Přílohy	68

1 Úvod

V poslední době je možné pozorovat významný rozvoj kávové kultury v České republice. Lidé se čím dál více zajímají o kávu, kterou pijí. Učí se různé alternativní domácí přípravy kávy, kterou nakupují v lokálních pražárnách kávy, ty se v posledních letech těší nebývalému rozmachu.

Kromě vysoké kvality kávy, která je v současné době považována za samozřejmost, zákazníci zajímá i kompletní historie kávy. Současná generace se také více zajímá o ekologii, s tou souvisí i ekologická udržitelnost kávové produkce.

Těmito i dalšími podrobnostmi ze světa kávy a mezinárodního obchodu s kávou, zaměřeného na dovoz kávy do České republiky, se diplomová práce zabývá. Práce je proto vhodná jak pro odborníky na kávu a dovozce kávy do ČR, tak i pro laickou veřejnost, zajímající se o kávovou problematiku.

Cílem diplomové práce je analyzovat současnou situaci v mezinárodním obchodu s kávou. Dílčím cílem je navržení a provedení dotazníkového průzkumu mezi místními dovozci a zpracovateli kávy – pražírny, následující analýzou dotazníků, testováním zvolených hypotéz ve statistickém programu a vyvození závěrů.

Teoretická část diplomové práce je zaměřena na celkovou analýzu mezinárodního obchodování s kávou. V práci je představena komodita káva a její druhy. Dále se teoretická část zaměřuje na obchodování s kávou jako komoditou a s výběrovou kávou a jejich následné možnosti zpracovávání. Jsou představeny organizace zabývající se kávovou problematikou, významné exportní a importní země. Součástí je i pohled na vývoj ceny kávy. V neposlední řadě je teoretická část zaměřena na ekologickou udržitelnost mezinárodního obchodu s kávou. Dále teoretická část přibližuje problematiku Fairtrade a konkrétně Fairtrade kávy.

Praktická část diplomové práce se věnuje importu kávy do České Republiky a exportu kávy z České Republiky. Práce se dále zaměřuje na použití aplikace TARIC pro simulaci dovozu a vývozu kávy. Na základě získaných informací je následně vytvořen dotazník, který je distribuován mezi dovozce nepražené kávy do ČR - pražírny. Následující částí praktické práce je analyzování dotazníků, testování zvolených hypotéz ve statistickém programu RStudio pomocí Fisherova exaktního testu a vyvození závěrů.

2 Literární rešerše

2.1 Komodita káva

S kávou se setkává denně prakticky každý z nás. Z kávy se postupně stal velmi výnosný obchodní artikl, ze kterého těží nejen producenti, ale i restaurace, kavárny a například výrobci potravin. Jedny z prvních doložených zmínek o kávě pocházejí z Etiopie z 9. století. Později se kávovník rozšířil i do Jemenu a Egypta. V 15. století káva pronikla na Arabský poloostrov. Až do 18. století bylo pěstování a obchodování s kávou pod kontrolou Arabů. Později proniklo pěstování kávy i do Asie, Jižní a Střední Ameriky (Colosseum, 2019).

2.1.1 Druhy kávy

Na počátku každého kávového zrna je kávovník. Dva nejvýznamnější druhy kávovníku pro komerční kávový průmysl jsou kávovník arabský (*Coffea arabica*) a kávovník statný (*Coffea canephora*).

Kávovník arabský, jehož produktem je káva Arabica, pochází z kávovníků objevených v Etiopii. Tyto stromy jsou producenty jemné, jemně aromatické kávy, která představuje kolem 70 % veškeré světové produkce kávy. Kávová zrna jsou plošší a delší než u Robusty a mají nižší obsah kofeinu.

Nejvíce ceněná káva Arabica se pěstuje ve výškách 610 – 1830 m n. m. Optimální výška se může lišit v závislosti na vzdálenosti od rovníku. Dalším důležitým faktorem, který má vliv na kvalitu kávy Arabica, jsou mírné teploty, ty jsou ideální mezi 15°C a 24°C a roční srážky okolo 150 cm. Případný mráz by kávovník zničil.

Pěstování kávovníku arabského je vysoce nákladné, jelikož ideální terén bývá strmý a tudíž těžko přístupný. Stromy Arabica jsou dále náchylnější k chorobám než Robusta, vyžadují proto větší péči a pozornost (National coffee association: What is coffee?, 2018).

Kávovník statný, ze kterého se získává káva Robusta, se pěstuje převážně v západní a střední Africe a jihovýchodní Asii. Robusta představuje přibližně 30 % světové produkce kávy. Kávová zrna jsou kulatější a menší než u Arabicy.

Strom Robusta je odolnější vůči chorobám, což činí jeho pěstování méně nákladné. Je také chopen odolávat vyšším teplotám. Ideální teploty pro pěstování jsou mezi 24°C a 30°C. To umožňuje pěstování v mnohem nižších nadmořských výškách než u kávy Arabica. Roční srážky jsou zde ideálně stejné jako u Arabicy, okolo 150 centimetrů.

Robusta má oproti kávě Arabica výraznější chuť a přibližně o 50-60 % více kofeinu. Porovnání kávových zrn Arabica a Robusta je k nahlédnutí na obrázku číslo 1 (National coffee association: What is coffee?, 2018).

Obrázek 1: Arabica vs Robusta

Zdroj: (Coffee to home, 2017)

2.1.2 Zpracování kávy

Káva je nápoj, který si většina z nás dopřává každý den. Než se ale dostane do našeho šálku, musí se vydat na dlouhou cestu. Vše začíná výsadbou. Kávové zrno je zároveň také semeno, pokud není zpracováno, může být použito pro výsadbu kávovníku. Kávová semena se obvykle pěstují ve velkých stinných kávových školkách. Sazenice se musí často zalévat a chránit před jasným slunečním světlem, dokud nejsou dostatečně silné na to, aby mohly být trvale vysazeny. Výsadba probíhá během období dešťů, kdy je půda vlhká a kořeny se mohou pevně usadit (National Coffee Association: 10 Steps from Seed to Cup, 2018), (Fair trade, 2011).

V závislosti na odrůdě bude trvat 3 až 4 roky, než začne kávovník plodit. Ovoce zvané kávová třešeň je připravené na sklizeň, pokud má jasně červenou barvu. Typicky se koná jedna sklizeň ročně. Ve většině zemích se plodina sklízí ručně velmi náročným a pracným postupem. Oproti tomu například v Brazílii, kde je krajina relativně plochá, a pole kávovníků jsou obrovská, byl tento proces mechanizován. Ať už se sklízí ručně nebo strojem, existují dva způsoby sklizně. První způsob spočívá ve stažení všech kávových třešní z větve najednou, ručně nebo strojem. Druhý způsob je selektivní, kdy se sklízí pouze zralé třešně jednotlivě, tento způsob je vykonáván pouze ručně. Tento způsob je náročnější na práci a také nákladnější, používá se proto především pro sklizeň kávy Arabica (National Coffee Association: 10 Steps from Seed to Cup, 2018).

Po sklizení kávových třešní musí začít zpracování co nejrychleji, aby se zabránilo znehodnocení. V závislosti na lokalitě je káva zpracována dvěma způsoby. Prvním způsobem je suchá metoda. Tato metoda je velmi stará a používá se v zemích, kde jsou omezené vodní zdroje. Čerstvě sklizené kávové třešně se rozprostřou na velké plochy

a usuší se na slunci. Během dne se otáčí, aby se usušily rovnoměrně, na noc a za deště se pak zakrývají, aby se zabránilo jejich navlhnutí. Tento proces probíhá několik týdnů, dokud neklesne vlhkost třešně na 11%. Druhá metoda je mokrá. V tento moment přichází na řadu stroj, který odděluje slupku od kávového zrna. Slupky se posléze vrací do půdy ve formě kompostu. Kávová zrna jsou v tomto momentě stále kryta vrstvou slizového obalu. Poté se oplachují v čisté vodě a drhnou se chodidly nebo ručně. Kávová zrna jsou pak při průchodu vodními kanály dělena podle hmotnosti. Poté se kávová zrna suší na vlhkost 11%, aby byla připravena ke skladování. Suší se buď na slunci, nebo strojem (National Coffee Association: 10 Steps from Seed to Cup, 2018), (Fair trade, 2011).

Před exportem je ještě nutné odstranit slizový obal z kávy zpracovávané mokrým způsobem a odstranění celé slupky v případě kávy zpracované suchým způsobem. Poté se kávová zrna třídí podle velikosti a kvality. Po všech těchto procesech je káva připravená na export (National Coffee Association: 10 Steps from Seed to Cup, 2018).

2.1.3 Komoditní káva

Až 96 % veškeré kávy na trhu patří kávě komoditní. Komoditní káva představuje kávu od velkých nadnárodních společností. Jde o kávu průměrné kvality a ceny a leckdy i značného stáří. Veškeré informace, které je zákazník o kávě schopen získat jsou většinou omezeny na zemi původu, častěji se ale stává, že i tato informace chybí. V komoditní kávě lze nalézt kombinace kávy Arabica a Robusta v různých poměrech. Komoditní káva je také prodávána jako čistá Robusta. Hlavním cílem komoditní kávy také není poskytovat výjimečný požitek z kávy, ale dodat zákazníkovi kávu konstantní kvality často doprovázené poutavou reklamou.

Jistým mezistupněm mezi kávou komoditní a výběrovou mohou být malé pražírny, které nakupují komoditní zelenou kávu. Jsou poté schopni zákazníkovi sdělit datum pražení a s kávou většinou zacházejí lépe než ve velkých továrnách. Ani v tomto případě se ale nedá zajistit transparentnost původu kávy jako to je u kávy výběrové (Komoditní káva, 2012).

2.1.4 Výběrová káva

V současné době neexistuje přesná definice, která by vymezovala výběrovou kávu. Odborníci se ale shodují, že výběrová káva by měla splňovat dvě základní kritéria, transparentnost původu a vysoká kvalita. V případě transparentnosti původu lze o výběrové kávě dostat vyčerpávající informace: zemi, oblast a farmu či plantáž, kde byla káva vypěstována, datum a číslo sklizně, odrůdu kávovníku, metodu zpracování, jméno farmáře, datum přijetí kávy do místní pražírny a datum pražení. Na obrázku číslo 2 níže jsou vyfoceny údaje z obalu výběrové kávy. Jsou zde možné zjistit detailní informace o původu kávy i to, zda se káva hodí na přípravu filtrované kávy nebo espresso.

Druhým měřítkem výběrové kávy je její kvalita. Káva se hodnotí na stupnici od 0 do 100, například v hodnotícím systému Cup of Excellence. Za výběrovou lze považovat kávu, která dosáhne 80 bodů a více. Celkový objem výběrové kávy na světovém trhu se pohybuje pouze okolo 4% (Piccolo neexistuje: Výběrová káva, 2018).

Problém u výběrové kávy vidí většina českých zpracovatelů, dle osobních rozhovorů, právě v tom, že neexistuje přesná definice výběrové kávy. Svoji kávu proto může označit jako výběrovou kdokoliv. Je proto důležité, aby si zákazník informace ověřoval a doptával se na v konkrétní pražírny, aby mohl nabýt jistoty, že se skutečně jedná o výběrovou a vysoce kvalitní kávu.

Obrázek 2: Obal výběrové kávy

Zdroj: vlastní zpracování

2.2 Káva v mezinárodním obchodu

Světová spotřeba kávy se v posledních čtyřiceti letech zdvojnásobila ze 4,2 milionů tun v roce 1970 na 8,7 milionů tun v roce 2015. Producentké země kávy zkonsumují 30% světové produkce kávy, zbylých 70% se pak obchoduje na mezinárodní úrovni. Nejvýznamnějšími dovozci kávy jsou USA, následované Německem a Itálií.

Káva se pěstuje ve více než 70 zemích, ale více než 60% světové produkce kávy pochází pouze ze čtyř zemí, z Brazílie, Vietnamu, Kolumbie a Indonésie. Latinská Amerika je největším regionálním výrobcem s 60% podílem, následuje Asie a Oceánie s 27%, dále pak Afrika s 13% produkce kávy.

Pro producentké země kávy představuje její vývoz značnou část národního příjmu a je významným zdrojem devizových příjmů, díky kterým mohou vlády producentkých zemí zlepšovat zdraví, vzdělávání, infrastrukturu a další sociální služby pro své občany. Například Burundi přináší prodej kávy 60% exportních příjmů, Honduras 25%, Nikaragua 20%. V Etiopii závisí na kávě živobytí 15 milionů drobných pěstitelů kávy, což je téměř pětina populace. V Ugandě se žije pěstováním kávy půl milionu drobných pěstitelů, celkem je zde na těchto příjmech závislých 2,5 milionů obyvatel, to představuje 8% populace Ugandy (Fairtrade foundation: About coffee, 2019).

Káva je jednou z nejdůležitějších vývozních komodit na světě, který se pěstuje ve více než 50 rozvojových zemích. Významně přispívá k socioekonomickému rozvoji a zmírňování chudoby a má mimořádný hospodářský význam pro vyvázející země, z nichž některé spoléhají na kávu více než u poloviny příjmů z vývozu. S přibližně 94% světové kávy produkované 25 miliony drobných zemědělců a jejich rodinami je káva důležitým zdrojem peněžních příjmů a je důležitým faktorem pro zaměstnanost.

Během kávové krize, která trvala od roku 2000 do roku 2004, klesly ceny kávy na nejnižší hodnoty za 30 let, kvůli tomu se producentům kávy snížily výdělky z vývozu na polovinu, z přibližně 12 miliard USD na 5,5 miliard USD. To mělo devastující sociální, hospodářské a politické důsledky pro země v celé Africe, Asii a Latinské Americe, což vedlo k zanedbávání nebo opouštění kávových farem a ke zvyšování chudoby a migračních tlaků.

Hospodářskou hodnotu pro spotřební země lze měřit skutečností, že hodnota maloobchodních tržeb se od počátku 90. let více než zdvojnásobila. Káva hraje také důležitou společenskou roli, protože se ročně spotřebuje přes 600 miliard šálků. Pokud

jsou zemědělci nuceni zanedbávat své farmy kvůli nízkým cenám, je ohrožena dodávka kvalitní kávy do konzumních zemích.

Práce na zajištění zdravého světového hospodářství s kávou je proto v dovážejících zemích důležitá ekonomicky a politicky a je žádoucí z hlediska podpory udržitelného sociálně-ekonomického rozvoje, a to jak ke zlepšení životní úrovně v produkujících zemích, tak ke zvýšení trhů se zbožím vyrobeným ke spotřebě země (International coffee organization: Benefits of membership, 2007).

2.2.1 Mezinárodní kávová organizace

„Mezinárodní kávová organizace (ICO) je hlavní mezivládní organizací pro kávu, která spojuje vyvážející a dovážející státy s cílem čelit výzvám, kterým čelí světový kávový sektor prostřednictvím mezinárodní spolupráce. Její členské státy představují 98% světové produkce kávy a 67% světové spotřeby“ (International coffee organization: Mission, 2011).

ICO byla založena v Londýně v roce 1963 pod záštitou OSN. Tato organizace spravuje Mezinárodní dohodu o kávě (ICA).

Posláním ICO je posílit celosvětový kávový sektor a podpořit jeho udržitelné rozšiřování v tržním prostředí a zlepšení všech účastníků obchodu s kávou.

Prakticky přispívá k udržitelnosti světového odvětví kávy a ke snižování chudoby v rozvojových zemích:

- umožnění vládám a soukromému sektoru vyměňovat si názory týkající se kávy, tržních podmínek a trendů a koordinovat politiky na setkáních
- vývoj a vyhledávání financí pro projekty, které prospívají světové kávové ekonomice
- podpora kvality kávy prostřednictvím programu zlepšování kvality kávy
- podpora transparentnosti trhu poskytováním širokého spektra statistik o světovém odvětví kávy
- rozvoj spotřeby kávy a trhů s kávou prostřednictvím inovačních činností v oblasti rozvoje trhu
- povzbuzení vývoje strategií na posílení kapacity místních komunit a drobných zemědělců
- propagace vzdělávacích a informačních programů na pomoc při přenosu technologií souvisejících s kávou

- usnadňování informací o finančních nástrojích a službách na pomoc producentům
- poskytování objektivních a komplexních ekonomických, technických a vědeckých informací o světovém odvětví kávy (International coffee organization: Mission, 2011).

K listopadu 2019 má ICO celkem 49 členských zemí, 43 vyvážejících zemí a 6 dovážejících zemí, přičemž Evropská unie je počítána jako jedna země.

V současné době je výkonným ředitelem organizace José Dauster Sette, ředitelem se stal v květnu 2017. Dříve pracoval jako výkonný ředitel Mezinárodní poradní rady pro bavlnu (ICAC) (International coffee organization: Annual review, 2018).

ICO spravuje rozsáhlé webové stránky s vyčerpávajícími informacemi ohledně obchodování s kávou. Zdarma poskytuje data do roku 1990, starší jsou dostupná za poplatek. Velké množství dat a ostatních informací pro tuto diplomovou práci byly čerpány právě z oficiálních stránek Mezinárodní kávové organizace.

2.2.2 Surovinové dohody

„Cílem Surovinových (komoditních) dohod bylo zpočátku především zabezpečovat rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po klíčových surovinách, které jsou obvykle produktem rozvojových zemí a uchránit tak jejich ekonomický vývoj před negativními vlivy výkyvů na světovém trhu. V souvislosti s postupnou liberalizací mezinárodního obchodu došlo ke změně náplně uvedených dohod a příslušných souvisejících organizací z garanta rovnováhy na trhu na garanta transparentnosti trhu, centrum vzájemné výměny informací a různých rozvojových programů“ (“Předkládací zpráva pro Parlament: přístup ČR k Mezinárodní dohodě o kávě z roku 2001”, 2006).

V souvislosti s mezinárodním obchodem s kávou existuje Mezinárodní dohoda o kávě, zmiňovaná už v předchozí kapitole. Nejnovější aktualizace dohody pochází z roku 2007, je to již sedmá dohoda od roku 1962. Tato dohoda byla schválena Mezinárodní radou pro kávu zasedající v Londýně dne 28. září 2007. Dohoda definitivně vstoupila v platnost 2. února 2011 (International coffee organization: International Coffee Agreement, 2007).

„Mezinárodní dohoda o kávě z roku 2001 definuje 10 cílů:

1. podporovat mezinárodní spolupráci v otázkách týkajících se kávy;

2. vytvořit fórum pro mezivládní konzultace a případná jednání o otázkách týkajících se kávy a o způsobech dosažení rozumné rovnováhy mezi světovou nabídkou a poptávkou za podmínek, které zajistí spotřebitelům postačující dodávky kávy za přiměřené ceny a producentům cenově výnosná odbytíště, a které povedou k dlouhodobé rovnováze mezi produkcí a spotřebou;
3. vytvořit fórum pro konzultace o otázkách týkajících se kávy se soukromým sektorem;
4. usnadnit rozšiřování a průhlednost mezinárodního obchodu s kávou;
5. působit jako středisko pro sběr, rozšiřování a zveřejňování ekonomických a technických informací, statistik, studií a poznatků z výzkumu a vývoje v otázkách týkajících se kávy, a podporovat tyto činnosti;
6. podpořit členy, aby rozvíjeli trvale udržitelné hospodaření s kávou;
7. propagovat, podporovat a zvyšovat spotřebu kávy;
8. provádět analýzy projektů ve prospěch světového hospodářství s kávou a poskytovat rady o jejich přípravě, aby se tyto projekty pak daly předložit dárcovským nebo případně financujícím organizacím;
9. podporovat kvalitu;
10. podporovat školicí a informační programy určené k tomu, aby členům pomohly využívat technologie vhodné pro kávu“ (“Předkládací zpráva pro Parlament: přístup ČR k Mezinárodní dohodě o kávě z roku 2001”, 2006).

Dohoda z roku 2007 posílí úlohu ICO jako fóra pro mezivládní konzultace, usnadní mezinárodní obchod prostřednictvím větší transparentnosti a přístupu k relevantním informacím a podpoří udržitelné hospodářství kávy ve prospěch všech zúčastněných stran, zejména drobných zemědělců v zemích produkujících kávu.

Mezi důležité inovace Mezinárodní dohody o kávě patří nová kapitola o vývoji a financování projektů rozvoje kávy a zřízení poradního fóra pro financování odvětví kávy, které reaguje na potřebu zvýšeného přístupu k informacím o tématech týkajících se financování a řízení rizik v odvětví kávy, se zvláštním důrazem na potřeby malých a středních výrobců. Rozsah statistických údajů se rozšíří, čímž se zvýší transparentnost trhu, a nový výbor pro propagaci a rozvoj trhu bude dohlížet na činnosti, včetně informačních kampaní, výzkumu, budování kapacit a studií souvisejících s výrobou

a spotřebou kávy (International coffee organization: International Coffee Agreement, 2007).

Česká Republika měla Povinnost přistoupit k Mezinárodní dohodě o kávě, pokud chtěla vstoupit do Evropské Unie. Připojila se proto k dohodě v roce 2001. „*Tato povinnost vyplývá z článku 2 Aktu o podmínkách přístupu (vyhlášen pod č. 44/2004 Sb. m. s., dále jen „Akt“), na jehož základě se ode dne přístupu ustanovení původních smluv a aktů přijatých orgány Společenství přede dnem přístupu stávají závaznými pro nové členské státy, ve spojení s článkem 6 odst. 12 pododst. 1 Aktu, podle nějž má ČR povinnost přijmout vhodná opatření, aby ve vztahu k mezinárodním organizacím a mezinárodním dohodám, jejichž smluvní stranou je také Společenství nebo jiné členské státy, případně přizpůsobila své postoje právům a povinnostem vyplývajícím z jejího přístupu k Unii*“ (‘‘Předkládací zpráva pro Parlament: přístup ČR k Mezinárodní dohodě o kávě z roku 2001’’, 2006).

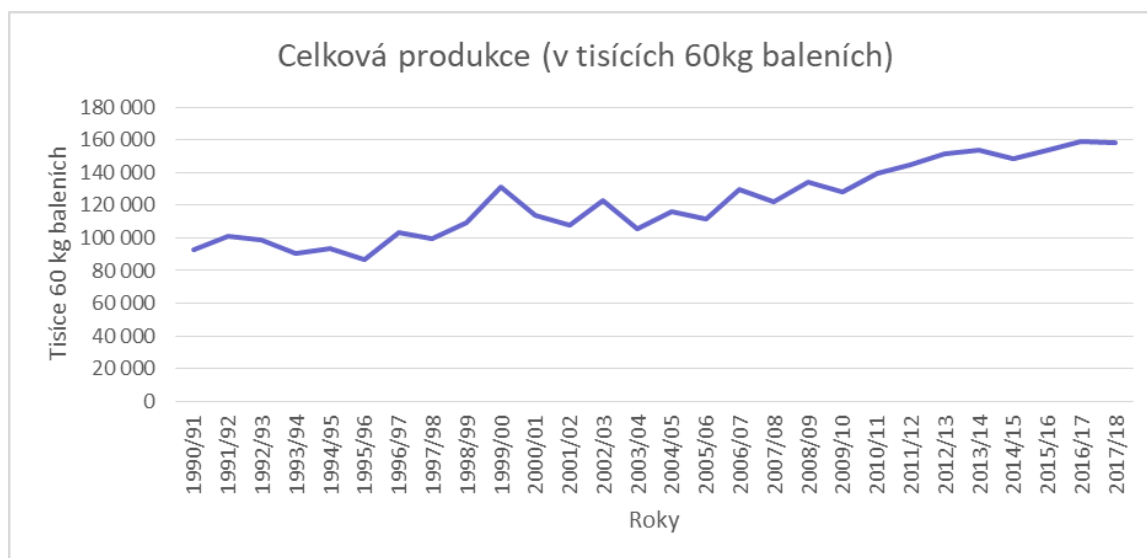
2.2.3 Produkce kávy a import kávy

Před zkoumáním produkce kávy je nejprve podstatné vysvětlit používanou měrnou jednotku. Tou je v případě měření kávy žok. Žok je neurčitá jednotka objemu užívaná zejména v zemědělství. Slovo žok pochází z latinského slova saccus – pytel (Chvojka & Skála, 1982).

V případě dat používaných v této práci se jedná o poměr 1 žok = 60 kg.

V následujícím grafu číslo 1 je znázorněna celková produkce kávy všech producentů zemích. Je zde patrný neustálý růst produkce kávy. Sledované období začíná v roce 1990/91, kdy byla celková produkce kávy 93 102 tisíc žoků. Produkce na konci sledovaného období v roce 2017/18 byla 158 560 tisíc žoků. Během sledovaného období dosáhla produkce minima v roce 1995/96, kdy byla celková produkce 87 056 tisíc žoků. Toto snížení produkce lze vysvětlit výrazným snížením produkce nejvýznamnějšího producenta kávy, Brazílie. Naopak maxima dosáhla produkce v roce 2016/17, kdy činila 159 047 tisíc žoků.

Graf 1: Celková produkce kávy

Zdroj dat: (International coffee organization: Historical Data on the Global Coffee Trade, 2018), vlastní zpracování

Při produkci kávy je zásadní pojem kávový rok. Sledované údaje se odvíjí od období sklizně a kávový rok tak není shodný s rokem kalendářním. Podle ICO jsou producentské země rozděleny do třech skupin, které mají rozdílné období sklizně. Jsou to dubnová skupina, červnová skupina a říjnová skupina. Dále jsou jednotlivé producentské země rozděleny do těchto skupin.

Dubnová skupina: Angola, Bolívie, Brazílie, Burundi, Ekvádor, Indonesie, Madagaskar, Malawi, Papua Nová Guinea, Paraguay, Peru, Rwanda, Timor – Leste, Zimbabwe (14)

Červnová skupina: Kongo, Kuba, Dominikánská Republika, Haiti, Filipíny, Tanzanie, Zambie (7)

Říjnová skupina: Benin, Kamerun, Středoafriická Republika, Kolumbie, Demokratická Republika Kongo, Costa Rica, Pobřeží Slonoviny, El Salvador, Rovnicková Guinea, Etiopie, Gabon, Ghana, Guatemala, Guinea, Guyana, Honduras, Indie, Jamajka, Keňa, Lidová Demokratická Republika Lao, Liberie, Mexiko, Nepál, Nikaragua, Nigerie, Panama, Sierra Leone, Sri Lanka, Thajsko, Togo, Trinidad a Tobago, Uganda, Venezuela, Vietnam, Jemen (36) (International coffee organization: Historical Data on the Global Coffee Trade, 2018)

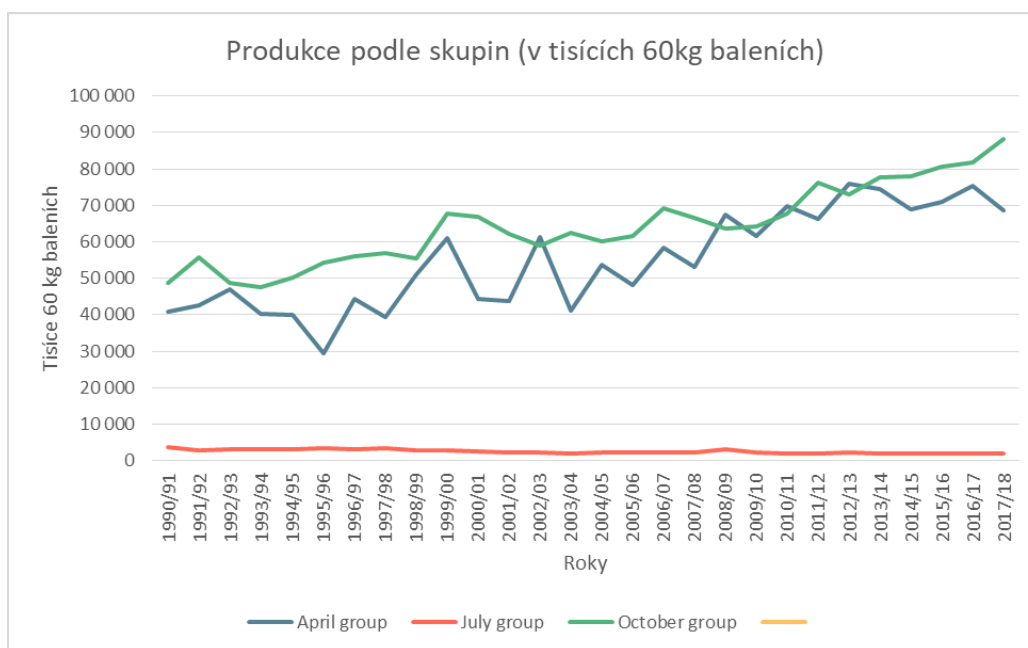
Produkce kávy dělena dle výše popsaných skupin je zobrazena v následujícím grafu číslo 2. Z grafu je patrné, že podstatně nejnižší je produkce červnové skupiny. V této skupině se nachází pouze 7 zemí, proto je tento výsledek očekávatelný. Produkce červnové skupiny během sledovaného období vykazuje klesající tendenci. V roce

1990/91 byla produkce této skupiny 3 618 tisíc žoků, v roce 2017/18 činila produkce 1 805 tisíc žoků. Nejvýznamnější producentskou zemí v červnové skupině je Tanzanie. Produkce této země se pohybuje kolem 800 tisíc žoků kávy. Žádná ze zemí červnové skupiny nepatří mezi nejvýznamnější producenty kávy.

Na pomyslné druhé příčce v produkce kávy je dubnová skupina. Tato skupina čítá 14 zemí. Velký vliv na produkci dubnové skupiny má Brazílie, dále pak Indonésie, proto významně konkurují v produkci kávy skupině říjnové, do které patří 36 zemí. Produkce dubnové skupiny má rostoucí tendenci. V roce 1990/91 byla produkce 40 795 tisíc žoků, v roce 2017/18 68 598 tisíc žoků. U této skupiny jsou již dostupná data z roku 2018/19, kdy produkce činila 78 360 tisíc žoků. V roce 2002/03 poprvé předčila v produkci skupinu říjnovou, ta měla produkci 59 002 tisíc žoků, dubnová skupina v tomto roce dosáhla produkce 61 391 tisíc žoků. Vyšší produkci než říjnová skupina měla skupina dubnová dále v letech 2008/09, 2010/11 a 2012/13. I v tomto grafu si lze povšimnout výrazného snížení produkce dubnové skupiny v roce 1995/96 z důvodu významného snížení produkce nejvýznamnějšího producenta, Brazílie.

Nejvýznamnější produkce dosahuje, kromě čtyř výše zmíněných let, dlouhodobě skupina říjnová, která čítá 36 zemí, z toho 4 z 6 s nejvýznamnější produkcí (Kolumbie, Vietnam, Honduras a Etiopie). Říjnová skupina také vykazuje rostoucí tendenci. V roce 1990/91 vyprodukovala 48 689 tisíc žoků kávy, v roce 2017/18 to bylo 88 157 tisíc žoků.

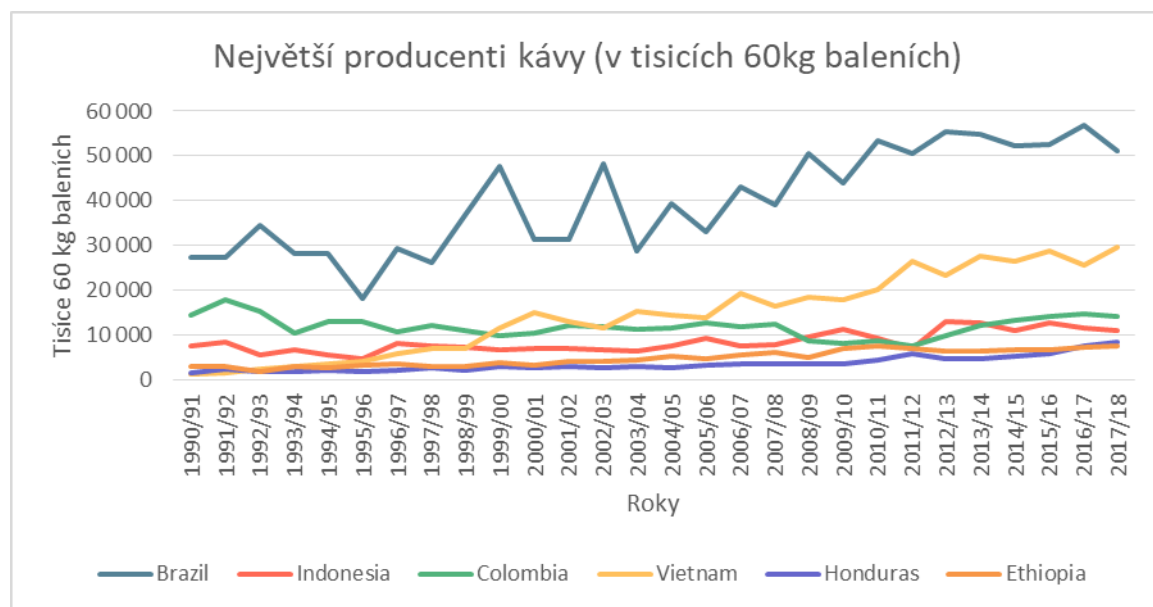
Graf 2: Produkce kávy podle skupin

Zdroj dat: (International coffee organization: Historical Data on the Global Coffee Trade, 2018), vlastní zpracování

V následujícím grafu číslo 3 je vyobrazena produkce šesti největších producentů kávy. Výrazně nejvýznamnějším producentem je Brazílie. Produkce Brazílie byla v roce 1990/91 27 286 tisíc žoků. V roce 2017/18 již produkce činila 51 000 tisíc žoků. V roce 2018/19 dokonce 60 000 tisíc žoků, což je zároveň nejvyšší produkce za sledované období. Významně roste také produkce kávy ve Vietnamu, ta v roce 1990/91 činila 1 310 tisíc žoků, v roce 2017/18 již 29 500 tisíc žoků. Další 4 země, Indonésie, Kolumbie, Honduras a Etiopie, mají produkci poměrně stabilní.

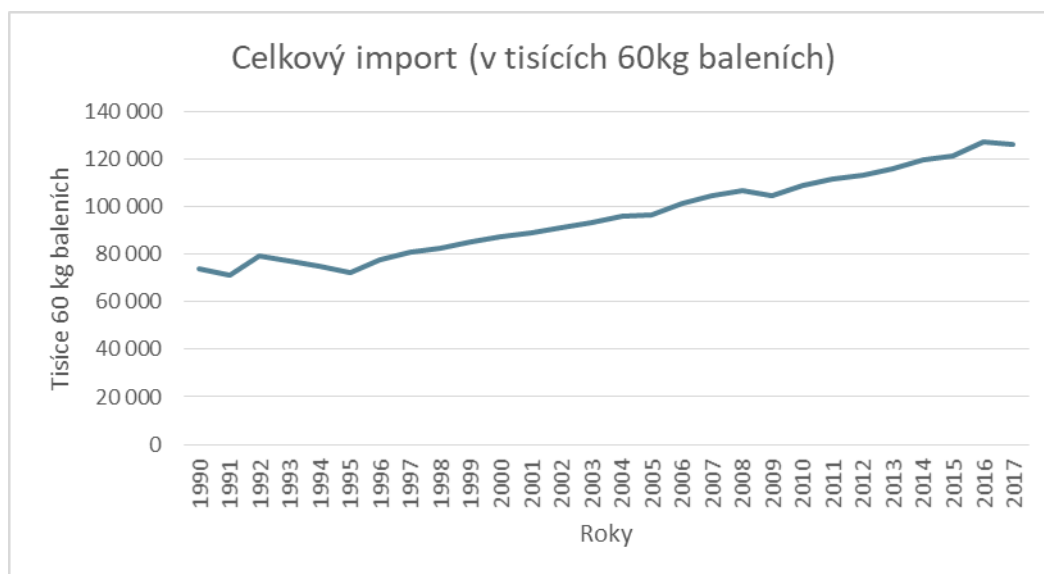
Graf 3: Největší producenti kávy

Zdroj dat: (International coffee organization: Total production, 2018), vlastní zpracování

Import neboli dovoz kávy se odvíjí od produkce kávy. Čím víc kávy je vyprodukováno, tím víc kávy může být posléze importováno. V případě kávy jde velká většina produkce právě na import. Celkový import kávy v průběhu sledovaného období (1990 – 2017), v grafu číslo 4, roste. V roce 1990 činil celkový import kávy 74 131 tisíc žoků. Na konci sledovaného období v roce 2017 import vzrostl na 126 110 tisíc žoků kávy. Z těchto čísel je patrné, že velká většina veškeré produkce kávy putuje na import a jen malá část zůstává v producentských zemích. V grafu níže je možné vidět snížení importu v roce 1995, 72 371 tisíc žoků, toto číslo se odvíjí od velmi nízké produkce v tomto roce. Maximální import za sledované období byl v roce 2016, 127 178 tisíc žoků. Toto maximum se opět odvíjí od maximální produkce, které bylo dosaženo v tomto roce.

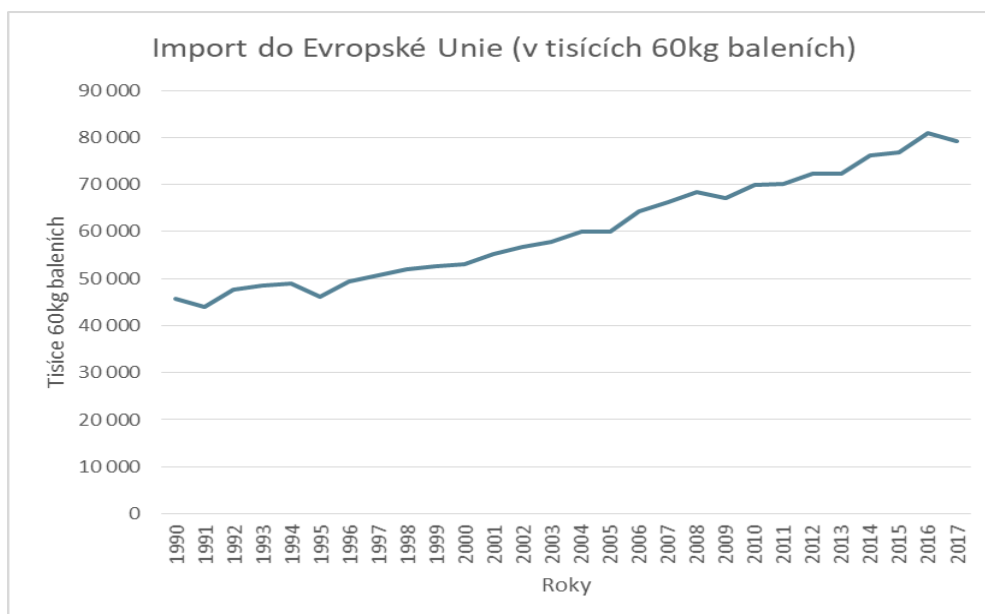
Graf 4: Celkový import kávy

Zdroj dat: (International coffee organization: Imports, 2018), vlastní zpracování

V následujícím grafu číslo 5 je vyobrazen import kávy do Evropské Unie. Jsou zde patrné stejné trendy jako v importu celkovém. Také zde lze pozorovat snížení importu v roce 1995 z důvodu snížené produkce. V roce 1990 byl import do EU 45 781 tisíc žoků. V roce 2017 import činil 79 254 tisíc žoků. Maximální a minima importu kopírují graf celkového importu kávy.

Graf 5: Import kávy do Evropské unie

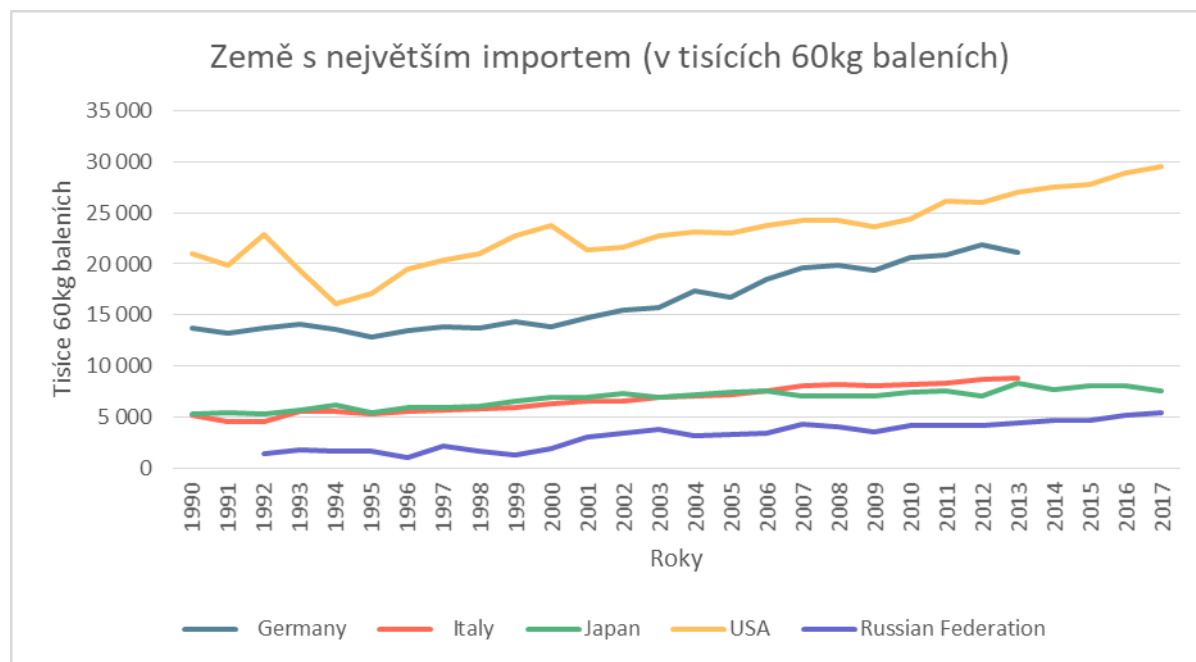

Zdroj dat: (International coffee organization: Imports, 2018), vlastní zpracování

V následujícím grafu číslo 6 je zobrazen import do pěti zemí s největším dovozem kávy. Výrazně největší import náleží do USA, dále do Německa, Japonska, Itálie a Ruska.

Od roku 2014 je sledován import pouze za celou Evropskou Unii a ne za jednotlivé členské země, proto zde již data chybí. Dá se ale předpokládat, že import do Německa a Itálie je stále velmi vysoký. Naopak údaje o importu kávy do Ruska jsou až od roku 1992. I v tomto případě je u všech zemí patrná stoupající tendence importu.

Graf 6: Země s největším importem kávy

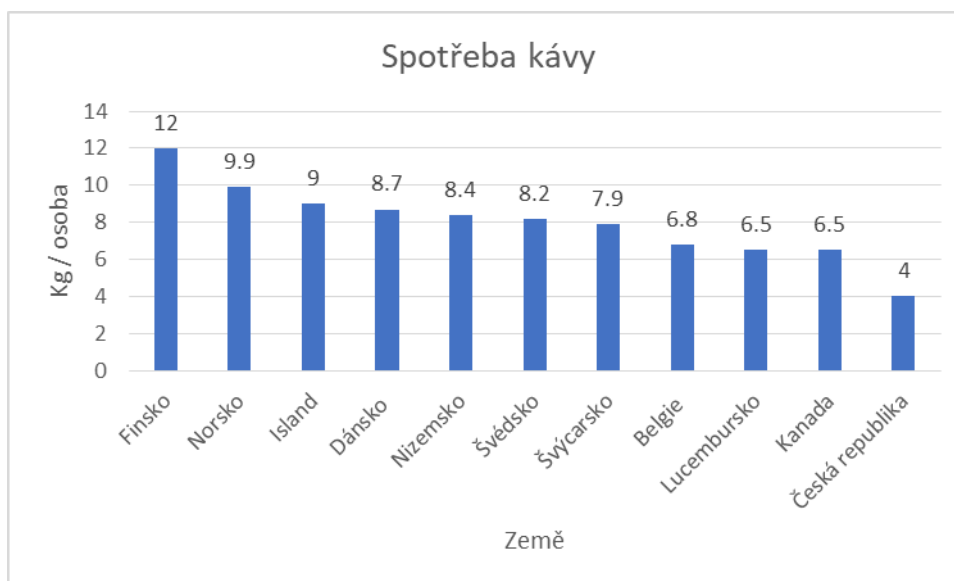

Zdroj dat: (International coffee organization: Historical Data on the Global Coffee Trade, 2018), vlastní zpracování

2.2.4 Spotřeba kávy

V roce 2017 byla celosvětová spotřeba kávy 159 913 000 žoků kávy, což činí 9 594 780 000 kilogramů. Největší množství kávy se pravidelně spotřebovává v Evropské Unii, spotřeba v roce 2017 činila 44 017 žoků (2 641 020 000 kg). V grafu číslo 7 níže je zobrazena spotřeba kávy v kilogramech ročně, na jednoho obyvatele dané země pro 10, co se týče spotřeby kávy, nejvýznamnějších zemí. Dlouhodobě nejvyšší spotřeba kávy je ve Finsku, kde v roce 2017 spotřeba činila 12 kg na obyvatele. Prvních 9 příček drží země Evropy, pouze na desátém místě se objevuje Kanada se spotřebou kávy 6,5 kg na obyvatele (International coffee organization: World coffee consumption, 2020). Pro porovnání je v grafu zobrazena i spotřeba kávy na osobu v České republice.

Graf 7: Země s největší spotřebou kávy v kilogramech na jednoho obyvatele

Zdroj dat: (Per-capita volume sales in the coffee market, 2018), vlastní zpracování

2.2.5 Vývoj ceny kávy

Cena kávy Robusta se určuje zejména na londýnské komoditní burze¹, zatímco cena kávy Arabica převážně na komoditní burze v New Yorku². Na cenu kávy má vliv široká škála faktorů. Důležitým faktorem je nabídka kávy. Čím více kávy je k dispozici, tím nižší je její cena. Na druhé straně stojí poptávka po kávě. S růstem poptávky roste i cena kávy. Poptávka po kávě v poslední době neustále roste, proto by se dalo očekávat, že poroste i cena. Ta ale ve skutečnosti klesá.

To je z části způsobeno tím, že při nárůstu ceny kávy zasadí pěstitelé více kávových keřů, které ale začínají plodit až po třech letech, zde poté dojde k přesycení trhu a cena kávy poklesne. Občas dojde k výraznému snížení nabídky kávy v důsledku nenadálých

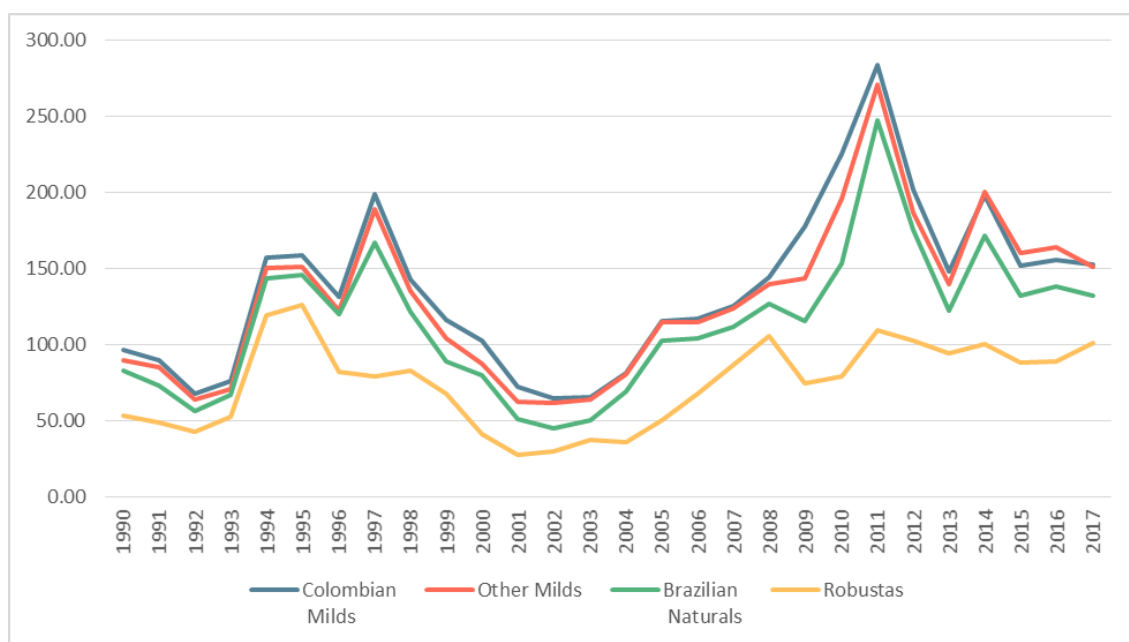
¹ London International Financial Futures and Option Exchange (LIFFE) je bývalé jméno největší burzy futures a opcí v Londýně v Anglii. Po sérii fúzí a akvizic byla přejmenována na ICE Futures Europe po vlastnictví interkontinentální burzy (ICE). Mezi produkty obchodující se na burze ICE Futures Europe patří futures v zemědělství, futures na energii, futures na úrokové sazby a opce a všechny typy akciových derivátů (London Board of Trade, 2020).

² New York Board of Trade (NYBOT) je burza komoditních futures, která je od roku 2006 součástí ICE (mezikontinentální burza). NYBOT je zaměřena na fyzické komodity, jako je káva, bavlna a kakao. Umožňuje nepřímé obchodování s těmito komoditami pomocí futures kontraktů. Všechny obchody jsou prováděny elektronicky (New York Board of Trade, 2020).

přírodních událostí a ceny náhle prudce vzrostou. Na světovou cenu kávy mají vliv zejména dramatické meziroční výchyly, což pěstitelům kávy znemožňuje plánování do budoucna. Jeden z důvodů těchto výchylek jsou spekulace, kdy se káva se obchoduje na termínovém trhu nebo také jako zajištění proti ztrátám (Fair trade, 2011).

V grafu číslo 8 níže je zobrazen vývoj cen kávy od roku 1990 do roku 2017 v amerických centech za libru. Je zde patrný zejména rozdíl v cenách mezi arabikami a robustou. Nejvyšší cenu drží Kolumbijské jemné arabiky, dále ostatní jemné arabiky, které v posledních letech předčily arabiky kolumbijské. Na třetím místě, co se týče ceny, jsou Brazílské a jiné suché arabiky. Robusta si drží cenu dlouhodobě nejnižší. Výrazně nejvyšší cena všech káv byla v roce 2011. Kolumbijské jemné arabiky se obchodovaly za 283,84 amerických centů za libru kávy, ostatní jemné arabiky za 271,07 amerických centů za libru kávy, Brazílské a jiné suché arabiky za 247,62 amerických centů za libru kávy a robusty se obchodovaly za 109,21 amerických centů za libru kávy. Tyto vysoké ceny kávy byly zapříčiněny nedostatečnou produkcí, která nebyla schopna pokrýt poptávku. Jak už v roce 2010 upozorňoval Nestor Osorio, ředitel ICO (Proč půjde cena kávy nahoru, 2010). Naopak nejnižších cen dosahovala káva v roce 2002. V tomto roce se naopak produkce kávy zvýšila a tak se dá předpokládat, že nabídka kávy převyšovala poptávku, proto došlo k poklesu cen.

Graf 8: Vývoj cen kávy od roku 1990 do roku 2017 v amerických centech za libru (1 libra = 0,45 kg)

Zdroj dat: (International coffee organization: Prices, 2018), vlastní zpracování

ICO dělí producenty kávy podle druhu, který se v dané oblasti pěstuje. Jednotlivé producentské země byly rozděleny do čtyř skupin. Toto dělení je důležité při určování ceny kávy dle ISO standardů. Dle ICO je cena každé skupiny určována zvlášť.

Kolumbijské jemné arabiky: Kolumbie, Keňa, Tanzanie.

Ostatní jemné arabiky: Bolívie, Burundi, Kostarika, Kuba, Ekvádor, Guatemala, Honduras, Indie, Jamajka, Mexiko, Nikaragua, Panama, Papua Nová Guinea, Rwanda a další.

Brazílské a jiné suché arabiky: Brazílie, Etiopie, Paraguay.

Robusty: Angola, Benin, Kamerun, Kongo, Indonésie, Sierra Leone, Thajsko, Togo, Uganda, Vietnam a další (International coffee organization: Prices, 2018).

2.2.6 Ekologická udržitelnost mezinárodního obchodu s kávou

Jedním z cílů Mezinárodní dohody o kávě z roku 2007 je povzbudit členy k rozvoji udržitelnosti kávového odvětví z hospodářského, sociálního a environmentálního hlediska. Mezinárodní kávová organizace uznává důležitou roli kávy pro ekonomiky mnoha zemí, které jsou do značné míry závislé na této komoditě, pokud jde o jejich vývozní příjmy a dosažení jejich cílů v oblasti sociálního a hospodářského rozvoje. Na straně životního prostředí je káva stálezeleným keřem, a proto je důležitým přispěvatelem k sekvestraci uhlíku a je účinná při stabilizaci půdy. Rovněž umožňuje zachování velké části původní biologické rozmanitosti v osázených oblastech.

Jedním z hlavních problémů v některých regionech je znečištění vody způsobené mokřým zpracováním kávy. K vyřešení tohoto problému Organizace pomáhá pěstitelům kávy v producentských zemích používat k praní ekologické technologie.

Je nezbytné, aby výroba a zpracování kávy zohledňovalo environmentální potřeby, aby byla zajištěna udržitelnost. V praxi ICO podporuje zvyšování kvality kávy prostřednictvím projektů zaměřených na zlepšování pěstování, zpracování, skladování, přepravy a marketing. Podporuje rovněž úsilí o posílení regionální kapacity v oblasti certifikace a ověřování kávy.

Zatímco klimatická variabilita byla vždy hlavním faktorem způsobujícím kolísání produkce kávy ve světě, očekává se, že změna klimatu v důsledku globálního oteplování povede ke skutečným změnám, kde a jak může být káva v budoucnu pěstována (International coffee organization: Developing a sustainable coffee economy, 2010).

Káva se dříve tradičně pěstovala ve stínu stromů a jiných rostlin. Káva pěstovaná „ve stínu“ chránila půdu a původní lesy. Obrovský nárůst poptávky po kávě však stále více přeměňuje pěstování kávy „ve stínu“ na kávu pěstovanou na slunci. Káva pěstovaná na slunci vyžaduje kácení lesů, jelikož je půda tímto postupem narušená, používají se také chemická hnojiva.

V současné době je více než 40 procent kávové oblasti v Kolumbii, Mexiku, Střední Americe a Karibiku přeměněno na kávu pěstovanou na slunci (The world counts: Environmental effects of coffee production, 2019). Převod produkce kávy na kávu pěstovanou na slunci patří k hlavním zdrojům odlesňování. Podle odhadů zničí každá zkonsumovaná káva zhruba 2,5 centimetrů čtverečních deštného pralesa, což z ní činí hlavní příčinu ničení deštného pralesa.

Výroba kávy je také velmi náročná na spotřebu vody, kdy pro jeden šálek kávy je spotřebováno až 140 litrů vody.

Káva vyráběná bez zneužívání otroků, dětské práce a pesticidů je široce dostupná. Káva pěstovaná ve stínu vyžaduje méně pesticidů a hnojiv než káva pěstovaná na slunci - částečně proto, že poskytuje stanoviště pro ptáky a hmyz, kteří jedí škůdce kávových rostlin (The world counts: Earth's forests, 2019).

2.3 Fairtrade

Prvotní myšlenka na zavedení spravedlivého obchodu s obyvateli třetího světa pochází již z konce čtyřicátých let 20. století. První oficiální Fairtrade prodejna vznikla v roce 1958 v USA. V Evropě se Fairtrade začal rozvíjet po druhé světové válce, první specializovaný Fairtrade obchod byl otevřen v roce 1959 v Nizozemí. V roce 1964 při konferenci Spojených národů byla přijatá nová forma pomoci rozvojovým zemím pod heslem „Trade, not aid“ (obchod, ne pomoc). Rostoucí tlak na spravedlivý obchod vyústil v roce 1989 v založení první mezinárodní organizace pro Fairtrade, IFAT (International Fair Trade Association), dnešní WFTO (World Fair Trade Organization) (Fair obchod: O fair trade, 2017).

Členové WFTO jsou sociální podniky praktikující Fairtrade, které jsou rozmístěny napříč 76 zeměmi. Aby se společnost nebo organizace stala členem WFTO, musí prokázat, že dodržuje všechny základní principy Fairtrade (World fair trade organization, 2015).

„Fairtrade je obchod založený na partnerství. Fairtrade je certifikace zboží, které splňuje určité sociální, ekonomické a ekologické standardy. Smyslem této certifikace je poskytnout pěstitelům, zaměstnancům a řemeslníkům ze zemí globálního Jihu (zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky) možnost užít se vlastní prací za důstojných podmínek“ (Fairtrade Česko: Co je Fairtrade, 2016).

Princip Fairtrade je založen na tom, že pěstitelé a zaměstnanci dostávají za své zboží výkupní cenu, která odpovídá nákladům na výrobu nebo pěstování a současně jim umožňuje důstojné živobytí.

Mezi základní principy Fairtrade patří:

- výkupní cena odpovídající nákladům udržitelné produkce a důstojného živobytí
- dlouhodobé obchodní vztahy
- dodržování úmluv Mezinárodní organizace práce
- zákaz nucené a dětské práce
- dlouhodobě udržitelný rozvoj místních komunit
- kontrolované využívání pesticidů a další zemědělské chemie
- zákaz využívání geneticky modifikovaných plodin
- šetrnější přístup k využívání přírodních zdrojů

Mezi hlavní suroviny obchodované v rámci Fairtrade patří káva, čaj, kakao, banány, třtinový cukr, koření, řezané květiny, rýže a obilniny nebo bavlna (Fairtrade Česko: Co je Fairtrade, 2016).

Známkou FAIRTRADE® je označováno zboží vyrobené v souladu se standardy Fairtrade. Znamka označuje, že při produkci zboží byla zachována sociální, environmentální i ekonomická kritéria. Logo FAIRTRADE je zobrazeno na obrázku číslo 3 (Fairtrade Česko: Znamka Fairtrade, 2016).

Obrázek 3: Logo Fairtrade

Zdroj: (Fairtrade Česko: Znamka Fairtrade, 2016)

V roce 2003 byla založena certifikační společnost FLOCERT GmbH. Účelem této společnosti je pravidelně kontrolovat dodržování standardů Fairtrade v pěstitelských organizacích, na plantážích, u obchodníků a zpracovatelů. Na celém světě pracuje přes 100 proškolených auditorů, kteří mají za úkol provádění kontrol u jednotlivých smluvních partnerů systému Fairtrade. Všechny tyto audity probíhají podle stejného, pevně daného procesu.

„Pro certifikaci Fairtrade má FLOCERT akreditaci podle mezinárodní kvalitativní normy pro certifikační autority ISO-17065. Sám FLOCERT je jednou za rok kontrolován německou akreditační a zkušební organizací DAkkS. Tím je zaručena maximální transparentnost a nezávislost celého certifikačního procesu“ (Fairtrade Česko: Certifikace a kontrola, 2016).

2.3.1 Fairtrade káva

Fairtrade byl zřízen s cílem zajistit, aby zemědělci dostávali za svou kávu spravedlivou a stabilní cenu, která pokryje průměrné náklady na udržitelnou výrobu. Družstva s certifikací Fairtrade mají zaručeno, že získají alespoň minimální cenu 1,40 \$ za libru kávy u kávy Arabica prodávané za Fairtrade podmínek, 30 centů navíc dostanou, pokud je produkce ekologická. Fairtrade v současné době spolupracuje s více než 762 392 producenty kávy po celém světě prostřednictvím 582 organizací producentů kávy s certifikací Fairtrade. V roce 2017 pěstitelé Fairtrade kávy vyprodukovali kávu na více než 938 000 hektarech po celém světě, vypěstovali kolem 214 335 tun kávy. Fairtrade dále poskytuje školení a podporu farmářským organizacím. Jednou z hlavních oblastí školení je pomoci zemědělcům lépe se přizpůsobit měnícím se klimatickým a povětrnostním podmínkám (Fairtrade: About coffee, 2010).

Káva je již delší dobu nejprogresivnějším fairtradovým výrobkem, co se týče prodeje. V současné době již tvoří významný podíl v mezinárodním obchodu. Jelikož se jedná o „čistou“ komoditu, která nevyžaduje žádné další přísady a její zpracování je poměrně snadné, jedná se v podstatě o ideální fairtradovou plodinu. Nároky světového trhu s kávou na kvalitu stále rostou, protože narůstá obliba kávy v prvotřídní kvalitě. Zajištění férovosti obchodu s kávou se tedy nezdá nijak složité. Zkušenost z praxe však může vypadat odlišně (Fair trade, 2011).

Co se týká konečné ceny kávy, kterou zaplatí spotřebitel, stále zůstává největší díl ceny jinde než u pěstitelů kávy. Prodejci kávy, což jsou většinou supermarkety, si na kávě přirážejí kolem 25%. Největší část, 55%, připadá na dovozce a pražírny, což jsou ve třech čtvrtinách obří potravinářské korporace jako Nestlé nebo Kraft General Foods. Podstatná část těchto prostředků je použita k propagaci značek jako Nestlé nebo Maxwell House. Dalších 10% z ceny připadne na vývozce, obchodníky a prostředníky, kteří obchod organizují v producentské zemi. Na samotné pěstitelé poté zbyde pouhých 10% z ceny. Fairtrade svoji pozornost soustředí právě na tyto producenty (Fair trade, 2011).

Až 80% veškeré produkce kávy pochází od 25 000 000 drobných pěstitelů. Dále až 125 000 000 lidí je finančně závislá na příjmech z kávy. Celosvětová produkce kávy se každý rok liší podle povětrnostních podmínek, nemocí a dalších faktorů, což má za následek trh s kávou, který je nestabilní a vyznačuje se velkými výkyvy v ceně. Tato kolísání cen má značné důsledky pro lidi, jejichž živobytí je závislé na kávě, což pěstitelům ztěžuje možnost předvídat svůj příjem pro nadcházející sezónu.

Fairtrade byl zahájen v reakci na hrozné boje mexických producentů kávy po pádu světových cen kávy na konci 80. let. Pokud jsou producenti kávy členy Fairtrade mají zaručeno, že dostanou za svou kávu alespoň Fairtrade minimální cenu, jejímž cílem je pokrýt jejich výrobní náklady a zároveň funguje jako záchranná síť v případě, že tržní ceny kávy klesnou pod udržitelnou úroveň. Prostřednictvím organizace dostávají zemědělci také dodatečnou prémii Fairtrade, aby měli možnost investovat do zlepšení podnikání nebo ve prospěch komunity. V roce 2017 členové Fairtrade vydělali odhadem 84 milionů EUR v premiích Fairtrade, které byly investovány do zemědělských služeb a komunitních projektů (Fairtrade: Coffee farmers, 2010).

2.3.2 Direct trade

Direct trade, neboli přímý obchod klade důraz na co nejkratší dodavatelský řetězec představovaný přímým vztahem mezi producentem a odběratelem kávy. Oproti Fairtrade zde neexistuje žádná nezávislá instituce, která by na průběh obchodování dohlížela. Je tedy pouze na zákazníkovi daného odběratele, zda mu důvěřuje (Fair obchod: O fair trade, 2017). Výhodou direct trade je minimalizace transakčních nákladů a možnost odběratele dohlížet na vysokou kvalitu kupované kávy. V roce 2014 byla výzkumníky z University of London zveřejněna studie, že producenti Fairtrade kávy z Etiopie a Ugandy byli placeni méně, než kdyby nebyli vlastníky poměrně nákladné certifikace. V některých případech může mezi farmáře a odběratele vstupovat ještě další zprostředkovatel. Markéta Vinkelhorefová z Fair & Bio pražírny tvrdí, že ideální stav je, pokud oba přístupy fungují vedle sebe (Český rozhlas: Fair trade vs. direct trade, 2016).

„Fairtrade káva je obecně vnímána nejen za sociálně a ekonomicky spravedlivou, zároveň je ale často díky této certifikaci mylně vnímána jako kvalitnější. To i přesto, že certifikace Fairtrade kvalitu kávy negarantuje. Programům jako je Fairtrade nelze upřít jejich smysl a snahu o zlepšení podmínek farmářů. I my ty podmínky z četných cest do kávových zemí známe a nemohli jsme zůstat lhostejní. Zároveň ale chceme svým zákazníkům dodávat kávu nejvyšší možné chuťové kvality“ uvádí do problematiky direct trade Jaroslav Tuček z pražírny výběrové kávy Doubleshot (Tisková zpráva Doubleshot: Direct trade, 2012).

„Celý systém stojí na dlouhodobě budovaných vztazích s konkrétními farmáři. Díky tomu, že farmáře a jejich produkty osobně známe, můžeme si jednat vybírat tu nejkvalitnější kávu, ale také se podílet na zlepšování její kvality v průběhu let. Farmářům za jejich kávu totiž platíme přímo a to v závislosti na kvalitě produktu. Ti jsou tak

motivováni k produkci kávy nejvyšší možné kvalit,“ popisuje principy direct trade dál Jaroslav Tuček. (Tisková zpráva Doubleshot: Direct trade, 2012).

3 Cíl a metodika

3.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat současnou situaci v mezinárodním obchodu s kávou. Dílčím cílem je navržení a provedení dotazníkového průzkumu mezi místními dovozci a zpracovateli kávy – pražírny, následující analýzou dotazníků, testováním zvolených hypotéz ve statistickém programu, vyvození závěrů a případných doporučení.

3.2 Metodika práce

Teoretická část diplomové práce je zaměřena na celkovou analýzu mezinárodního obchodování s kávou. V práci je představena komodita káva a její druhy. Dále se teoretická část zaměřuje na obchodování s kávou jako komoditou a s výběrovou kávou a jejich následné možnosti zpracování. Jsou představeny organizace zabývající se kávovou problematikou, významné exportní a importní země a nejvýznamnější spotřebitelé kávy. Součástí je i pohled na vývoj ceny kávy. V neposlední řadě je teoretická část zaměřena na ekologickou udržitelnost mezinárodního obchodu s kávou. Dále teoretická část přibližuje problematiku Fairtrade kávy a představuje pojem direct trade.

Praktická část diplomové práce se věnuje importu kávy do České Republiky a exportu kávy z České Republiky. Práce se dále zaměřuje na použití aplikace TARIC pro simulaci dovozu a vývozu kávy. Na základě získaných informací je následně vytvořen dotazník, který je distribuován mezi dovozce nepražené kávy do ČR - pražírny. Následující částí praktické práce je analyzování dotazníků, testování zvolených hypotéz ve statistickém programu RStudio pomocí Fisherova exaktního testu a vyvození závěrů.

Hypotézy

1. Neexistuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - udržitelnost produkce.
2. Neexistuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - Fairtrade certifikát.
3. Neexistuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - možnost přímého obchodu s dodavatelem.
4. Neexistuje závislost mezi tím, jak dlouho je firma na trhu a tím, zda vyváží praženou kávu za hranice ČR.

4 Vlastní práce

4.1 Import a export nepražené kávy v ČR

Mezinárodní kávová organizace sice vede statistiky importu a exportu kávy, Českou republiku zde však nelze nalézt samostatně, ICO totiž vede statistiky pouze souhrnně za Evropskou unii. Pro zjištění těchto údajů je proto nutné vyhledat je na stránkách Českého statistického úřadu v databázi pohybu zboží přes hranice. Zde je již možné vyhledat pohyby jednotlivých druhů zboží za zvolené období.

Pro vyhledání konkrétního zboží je nutné zjistit jeho kód. Takzvanou nomenklaturu zboží lze nalézt na internetových stránkách Celního správy České republiky. Zde byla zjištěna nomenklatura nepražené kávy, která je 090111. Bez tohoto kódu není možné dovoz a vývoz nepražené kávy do České republiky zjistit.

Níže na obrázcích číslo 4 a 5 je aplikace Českého statistického úřadu, pomocí které je zjištěn import a export nepražené kávy do České republiky. V části „země“ je možné zvolit export a import do jednotlivých zemí nebo souhrnně za celé kontinenty. Dále lze zvolit přesné období, za které budou data zobrazena a zda zobrazit data dovozu, vývozu nebo celkové bilance.

Obrázek 4: Aplikace Českého statistického úřadu pro zjištění exportu a importu

The screenshot shows a web application interface with three main sections:

- Časové parametry (Time parameters):** Includes dropdowns for 'Období : od' (Month: leden, Year: 2013) and 'do' (Month: prosinec, Year: 2013). It also has a 'Seskupování' (Aggregation) dropdown set to 'Celkem' and a checked 'Součtové řádky' (Summary rows) checkbox.
- Zboží (Goods):** Features dropdowns for 'Úroveň zobrazení' and 'Úroveň výběru', both set to 'Kombinovaná nomenklatura(8)'. A 'Kód zboží' (Goods code) text input field contains '090111'. A 'Nabídka' button is present.
- Země (Country):** Features dropdowns for 'Úroveň zobrazení' and 'Úroveň výběru', both set to 'Země upravené pro statistiku'. A 'Kód země' (Country code) text input field is empty. A 'Nabídka' button is present.

Zdroj: (Český statistický úřad: Pohyb zboží přes hranice, 2020)

Obrázek 5: Aplikace Českého statistického úřadu pro zjištění exportu a importu (výstup)

Zdroj: (Český statistický úřad: Pohyb zboží přes hranice, 2020)

V následujícím grafu číslo 9 je zobrazen export nepražené kávy z České republiky v kilogramech. Je zde patrné, že export je velmi kolísavý. Za celé sledované období, od roku 2013 do roku 2019 vyvezla Česká republika nejvíce nepražené kávy do Polska, 4 182 433 kg, dále na Slovensko, 1 416 471 kg a do Bulharska, 1 167 450 kg.

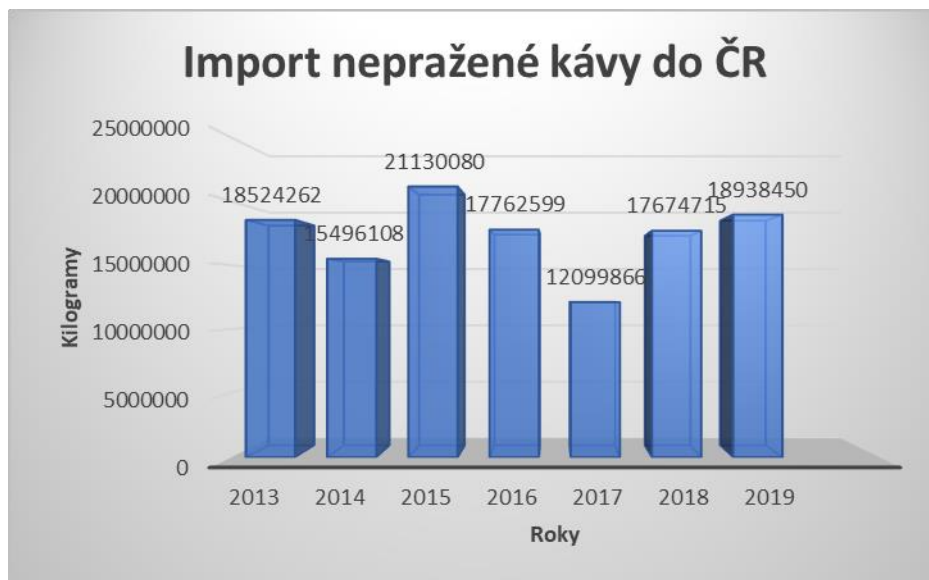
Graf 9: Export nepražené kávy z ČR

Zdroj dat: (Český statistický úřad: Pohyb zboží přes hranice, 2020), vlastní zpracování

V dalším grafu číslo 10 je zobrazen import nepražené kávy do České republiky. Za sledované období (2013 - 2019) Česká republika dovezla nejvíce nepražené kávy z Brazílie, 27 538 543 kg, dále z Vietnamu, 19 185 413 kg a z Německa, 16 021 849 kg.

Graf 10: Import nepražené kávy do ČR

Zdroj dat: (Český statistický úřad: Pohyb zboží přes hranice, 2020), vlastní zpracování

4.2 Káva jako položka v TARIC

„Celní správa ČR připravila aplikaci TARIC CZ, která je určena k rychlému přehledu celních sazeb, sazeb DPH a zákazů a omezení jak na úrovni EU, tak i na národní úrovni České republiky. Tuto aplikaci lze použít jako simulaci vývozu či dovozu do nebo z třetích zemí, spolu s uplatněním celních sazeb, zákazů a omezení.

Aplikace je spojením databáze TARIC (Integrovaný tarif Společenství), kterou spravuje Evropská komise, DG TAXUD (ředitelství pro cla a nepřímé daně) a databáze NIT (Národní integrovaný tarif), kterou spravuje Generální ředitelství cel České republiky. Aplikace TARIC CZ je tedy rozšířením aplikace TARIC (TARICová konzultace), kterou spravuje Evropská komise.

Aplikace TARIC CZ obsahuje:

- Celní sazebník v interaktivní podobě (úroveň EU)
- Celní sazby (úroveň EU)
- Celní kvóty a zemědělské kvóty (úroveň EU)
- Zákazy a omezení společné pro celou EU (úroveň EU)
- Sazby daní – DPH a SPD (úroveň ČR)
- Zákazy a omezení ČR (úroveň ČR)“

(Celní správa ČR: Návod k TARIC, 2011).

Pro simulaci dovozu kávy do České republiky jsou použita reálná data dovozu z měsíce května roku 2020, kdy se do ČR dovezlo z Brazílie 46 738 kg nepražené kávy. Statistická hodnota činila 3 151 000 Kč.

Na obrázku číslo 6 níže je zobrazena aplikace TARIC, pomocí které je simulován dovoz nepražené kávy z Brazílie do České republiky. V první kolonce je zadáno datum požadované simulace, aplikace obsahuje data z minulosti a data současná, je proto možné zvolit i jakékoliv datum z minulosti. V dalším řádku je zadána nomenklatura zboží, nepražené kávy, o které se již hovořilo v předchozí kapitole. Dále se vyplňuje země určení nebo původu dle toho, zda simulujeme dovoz nebo vývoz. Zde je vyplněn kód Brazílie.

V dalším odstavci je v řádku přídatné kódy vybrán kód z nabídky, značí, že nepražená káva spadá do kategorie 1. snížené sazby daně. Hmotnost a statistická hodnota je doplněna dle dat z Českého statistického úřadu. Dále je ještě doplněna země

odeslání – Brazílie. Poté je vyplněna kolonka vedlejší výdaje, což představuje imaginární částku, kterou dovozce zaplatí například za dopravu. Z manuálu vydaného Celní správou České republiky vyplývá, že ostatní kolonky není třeba vyplňovat.

Obrázek 6: Aplikace TARIC

(A) Datum simulace:	20.05.2020		<input type="button" value="e-ČIT"/>
(33) Nomenklatura zboží:	0901110000	<input type="button" value="..."/>	
Kód země (17) určení / (34) původu:	BR	<input type="button" value="..."/>	<input type="button" value="Seznam opatření"/>
(33) Přídavné kódy:	Meursing	R018	<input type="button" value="..."/>
(44) Certifikáty:			<input type="button" value="..."/>
(38) Vlastní hmotnost (kg)	46738		
(46) Statistická hodnota / (47) Celní hodnota (Kč):	3151000		
(31) Množství zboží	Měrná jednotka	Upřesnění m.j.	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="button" value="Podmínky vývozu"/>
(15) Země odeslání:	BR	<input type="button" value="..."/>	
(36) Kód preference:	100	<input type="button" value="..."/>	
(39) Kvóta:		<input type="button" value="..."/>	
(44) Vedlejší výdaje (Kč):	200000		
(44) CIF cena (Kč):	0		<input type="button" value="Výpočet celního dluhu"/>

Zdroj: (Celní správa ČR: Aplikace TARIC, 2020)

Na dalším obrázku číslo 7 je již výsledek z aplikace TARIC. V tomto případě je clo 0 Kč (celní sazba na nepraženou kávu – 0) a platí se pouze DPH (1. snížená sazba 15%), které činí 502 650 Kč.

Obrázek 7: Výstup z aplikace TARIC

Výsledek výpočtu celního dluhu dle TARIC CZ

[Zpět na hlavní stránku](#)

(A) Datum simulace:	20.05.2020	(15) Země odeslání:	BR
(33) Nomenklatura zboží:	0901110000	(33) Přídavné kódy:	R018
(34) Země (region) původu:	BR	(38) Vlastní hmotnost (kg):	46738
(36) Kód preference:	100	(39) Kvóta:	
(44) Certifikáty:		(47) Celní hodnota (Kč):	3151000
(44) Vedlejší výdaje (Kč):	200000	CIF cena (Kč):	0

Množství zboží:

(31) Popis zboží: Káva, též pražená nebo bez kofeinu; kávové slupky a pulpy; kávové náhražky s jakýmkoliv obsahem kávy

-- Nepražená káva
-- S kofeinem

Poplatky k zaplacení:

Předpis	Typ	Základ	Sazba	Částka [Kč]
R2204/99 (C103)	A00	3 151 000,00 Kč	0 %	0,00
Z0235/04 (P305)	B00	3 351 000,00 Kč	15,00 %	502 650,00
Celkem:				502 650,00

Zdroj: (Celní správa ČR: Aplikace TARIC, 2020)

Na obrázku číslo 8 je zobrazena celní sazba pro třetí země pro jednotlivé rozčlenění kávy dle nomenklatury zboží.

Obrázek 8: Celní sazby pro kávu

KN-kód	TARIC-kód	Název zboží	MJ	Celní sazba pro 3. země
1	2	3	4	5
0900 00 00	00/80	KÁVA, ČAJ, MATÉ A KOŘENÍ		
0901 00 00	00/80	Káva, též pražená nebo bez kofeinu; kávové slupky a pulpy; kávové náhražky s jakýmkoliv obsahem kávy		
0901 11 00	00/10	- Nepražená káva:		
0901 11 00	00/80	-- S kofeinem	-	0
0901 12 00	00/80	-- Bez kofeinu	-	8,3
0901 21 00	00/10	- Pražená káva:		
0901 21 00	00/80	-- S kofeinem	-	7,5
0901 22 00	00/80	-- Bez kofeinu	-	9
0901 90 00	00/80	- Ostatní:		
0901 90 10	00/80	-- Kávové slupky a pulpy	-	0
0901 90 90	00/80	-- Kávové náhražky obsahující kávu	-	11,5

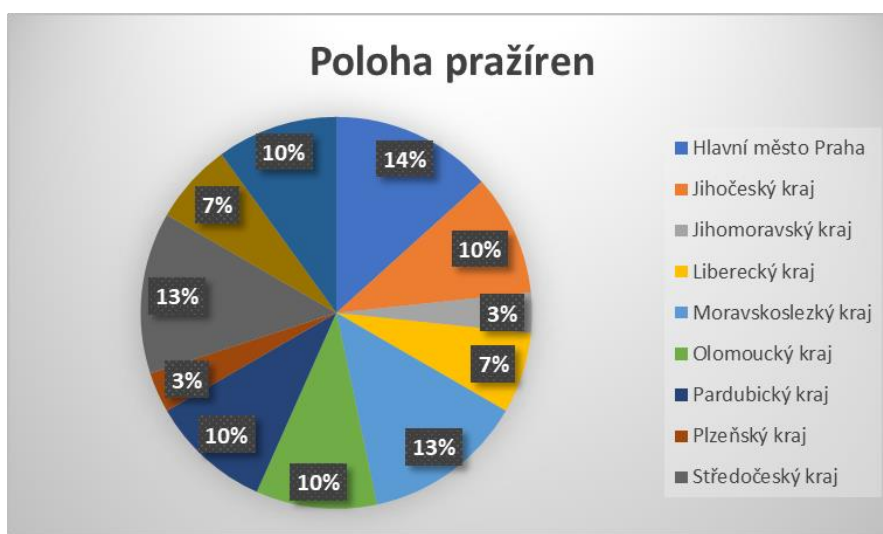
Zdroj: (Celní správa ČR: Problematika TARIC, 2011)

4.3 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo zadáváno mezi dovozce nepražené kávy do ČR – pražírny. Pražírny byly vyhledávány pomocí portálu zivefirmy.cz, kde je seznam všech, v současné době fungujících, pražíren. Bylo zde nalezeno 99 pražíren na území České republiky. Dotazník byl distribuován mezi pražírny na sociálních sítích a po emailu, byl jim zaslán dotazník v online podobě, který byl vytvořen v Google formuláři. Dotazníkové šetření spadá do kvantitativních metod sběru dat. Dotazníkové šetření je obecně nejčastěji používaný nástroj ke shromažďování informací. Výhodou je zde snadné matematické a statistické vyhodnocení výsledků a možnost rychlého oslovení respondentů. Výběr vzorku respondentů byl v tomto případě vyčerpávající, jelikož byly osloveny všechny pražírny podnikající na území České republiky. Pro zjišťování detailnějších doplňujících informací od jednotlivých pražíren, provedené osobním dotazováním, byla použita metoda tzv. sněhové koule, kdy byly kontakty na další pražírny získávány od již oslovených pražíren (Metodika realizace sběru dat, 2018). Oslovené pražírny měly čas 14 dnů na vyplnění dotazníku. Po stanovené lhůtě se vrátilo 30 dotazníků, což odpovídá návratnosti 30,3 %. Dotazník byl sestaven z 20 otázek, otázky jsou uzavřené, kde mohou respondenti vybírat pouze z nabízených možností a polouzavřené, kde je respondentům nabízena možnost jiné odpovědi, kterou mohou sami zformulovat. U některých otázek je možnost výběru pouze jedné odpovědi a u některých otázek je možnost výběru jedné nebo více odpovědí.

4.4 Výsledky dotazníkového šetření

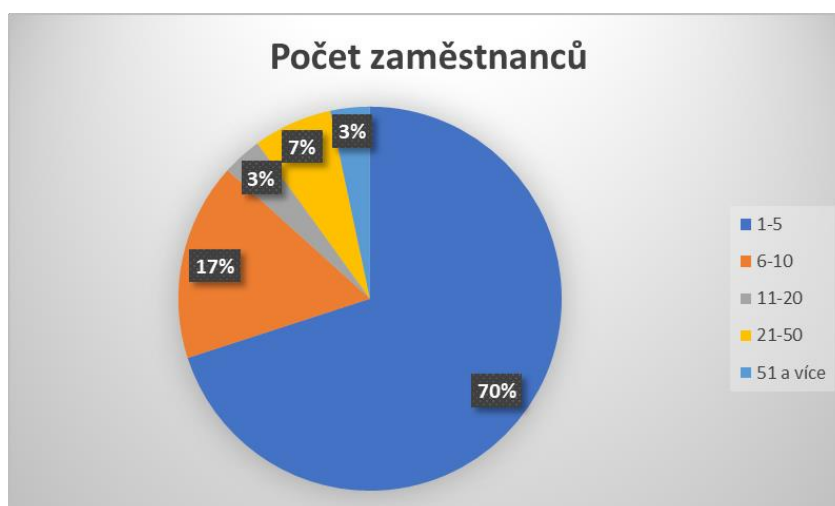
Graf 11: V jakém kraji se Vaše firma nachází?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 11 je zobrazeno rozdělení respondentů do jednotlivých krajů. Nejvíce pražírén se nachází v Hlavním městě Praze a ve Středočeském kraji. Větší množství pražírén kávy v Praze a Středočeském kraji lze odůvodnit vyšší průměrnou mzdou oproti ostatním krajům a s tím související větší poptávku po kávě. Dalším důvodem je, že se do Prahy stěhují převážně mladí lidé, kteří se zajímají o kávovou kulturu a tím pádem dále zvyšují poptávku po kávě.

Graf 12: Kolik má Vaše firma zaměstnanců?

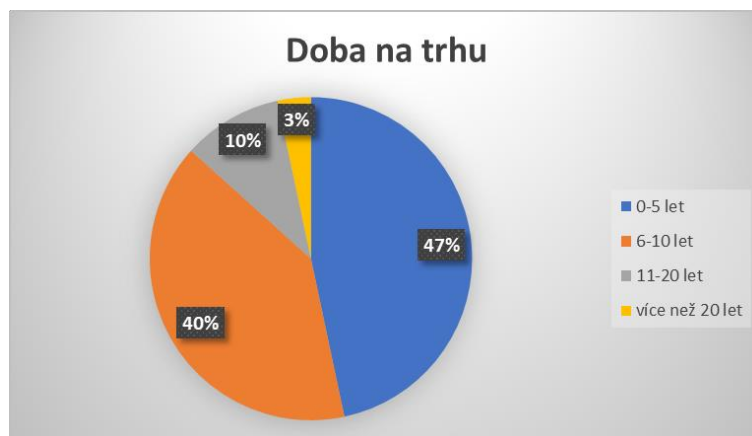

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 12 je zobrazen počet zaměstnanců jednotlivých pražírén. Vysoké procentní zastoupení, 70 %, mají malé pražírny do pěti zaměstnanců. 17 % pražírén má

6 – 10 zaměstnanců, tyto dvě skupiny patří dle definice do drobných podnikatelů, kde je maximální počet zaměstnanců právě 10. Pouze 1 ze zkoumaných pražírén má 51 a více zaměstnanců. Malý počet zaměstnanců lze odůvodnit tím, že pražířny kávy jsou ve velké většině případů rodinné podniky a není zde potřeba najímat více zaměstnanců. Práci související s pražením kávy a jejím následným prodejem případně ještě s provozováním kavárny tyto podniky zvládají pouze s malým počtem zaměstnanců.

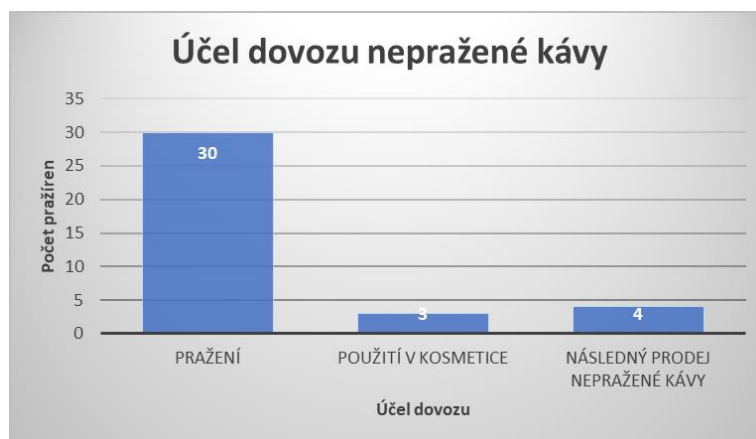
Graf 13: Jak dlouho je Vaše firma na trhu?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 13 je zobrazeno, jak dlouho se dané pražířny vyskytují na českém trhu. Je zde možné pozorovat velký rozmach pražířen v posledních 10 letech, kdy vzniklo 87 % pražířen, které vyplnily dotazník. Tento rozmach pražířen souvisí se zvyšující se poptávkou po kvalitní kávě v posledních letech. Zvyšuje se i poptávka po lokálních produktech a proto vznikají malé pražířny, které pokrývají poptávku po kávě ve svém okolí. Zákazníci preferují nakupování čerstvé kávy ve své oblíbené pražířně a ustupují od nakupování komoditní kávy v supermarketech. Pouze jedna ze zkoumaných pražířen je na trhu více než 20 let.

Graf 14: Za jakým účelem nepraženou kávu dovážíte?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 14 je zobrazeno, za jakým účelem jednotlivé pražírny nepraženou kávu do ČR dovážejí. V této otázce mohli respondenti zaškrtnout jednu až tři odpovědi. Jelikož se jednalo o dotazování mezi pražírny, je logické, že všichni respondenti nepraženou kávu dováží za účelem pražení. 3 respondenti ji dále dovážejí za účelem použití v kosmetice a 4 respondenti nepraženou kávu také dále prodávají.

Graf 15: Kolik kilogramů nepražené kávy ročně dovezete do ČR?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

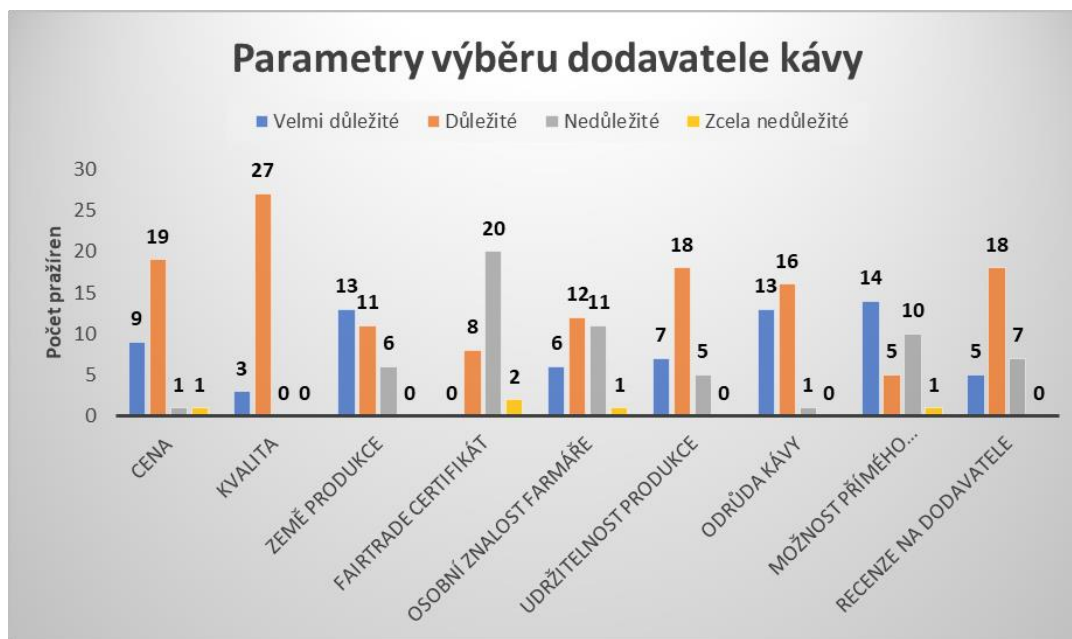
V grafu číslo 15 je zobrazeno, kolik jednotliví respondenti ročně dovezou nepraženou kávu do ČR. Největší část respondentů přiveze do ČR 501 – 1000 kg nepražené kávy ročně. Dále velká část respondentů dováží do ČR více než 5000 kilogramů nepražené kávy ročně. To, kolik kilogramů nepražené kávy dováží pražírny ročně, závisí převážně na poptávce po jimi pražené kávě. Pražírny nemají problém v případě zvýšení poptávky po jejich kávě zvýšit i dovážené množství nepražené kávy. Při současné poptávce jim však současné množství dovážené kávy dostačuje. Dále některé malé

pražírny neprovozují podnikatelskou činnost po celý rok, ale pouze sezónně. Dováží tak pouze pár desítek kilogramů nepražené kávy ročně.

Soustředíte se na dovoz kávy komoditní nebo výběrové?

V šesté dotazníkové otázce jsou respondenti rozděleni dle toho, zda dováží kávu komoditní nebo výběrovou. 76 % respondentů se soustředí na dovoz kávy výběrové a 24% na dovoz kávy komoditní. Zde je patrné, že pražírny se snaží uspokojit vysokou poptávku po výběrové kávě. Zákazníci se zajímají o detailní informace o kávě, kterou nakupují. Věří, že káva výběrová je kvalitnější než komoditní. Komoditní kávu, dle pražírny, nakupují spíše starší generace, která se zajímá především o příznivou cenu. Mladší generace nemá problém připlatit si v průměru o třetinu oproti kávě komoditní, aby získali kávu výběrovou.

Graf 16: Ohodnoťte následující parametry výběru dodavatele kávy.

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 16 je zobrazeno, jak respondenti hodnotí jednotlivé parametry výběru dodavatele nepražené kávy. Bylo zvoleno 9 parametrů, podle kterých měli respondenti určit, jak jsou pro ně konkrétní parametry důležité. Na výběr byly čtyři stupně důležitosti: velmi důležité, důležité, nedůležité a zcela nedůležité.

První parametr hodnocení dodavatele byl cena kávy. Cena se jeví jako velmi důležitá pro 9 respondentů, důležitá pro 19, nedůležitá pro 1 respondenta a zcela nedůležitá také pro jednoho respondenta. Pražírny jsou ochotny připlatit si za kávu, pokud

se jedná o kávu vysoce kvalitní a i jiným způsobem zajímavou, například pokud je dané kávy jen omezené množství. Naopak ale nechtějí kupovat nejdražší kávu, kvůli které by posléze museli i zdražit svůj výsledný produkt a nemuseli by obstát v konkurenci na trhu.

Druhým parametrem hodnocení dodavatele byla kvalita nabízené kávy, ta je velmi důležitá pro 27 respondentů, důležitá pro tři respondenty. Kvalitu kávy hodnotí dovozci dle kvality jednotlivých zrn, dále například podle podmínek při pěstování kávy. Neméně důležitým poznávacím znamením kvality kávy je její chuť, kterou hodnotí dovozci předem dle zaslaných vzorků kávy.

Třetím parametrem výběru dodavatele je dle země produkce. Tento parametr je velmi důležitý pro 13 respondentů a důležitý pro 11 respondentů, nedůležitý je pro 6 respondentů. Dovožci nepražené kávy si vybírají zemi produkce dle toho, v jakých podmínkách zde může být kávy pěstována, například v kopcích nebo naopak v nížinách. Zde záleží na tom, kterou kávu preferují podle výsledné chuti.

Čtvrtým parametrem hodnoceným při výběru dodavatele je Fairtrade certifikát. Ten je důležitý pro 8 respondentů, nedůležitý pro 20 respondentů a zcela nedůležitý pro 2 respondenty. Dle osobních rozhovorů s majiteli pražírny je Fairtrade certifikát nedůležitý zejména pro to, že ho nepovažují v žádném případě za známku kvality kávy. Naopak jim zde vadí značná byrokracie okolo certifikování kávy. Pražírny nechtějí kupovat kávu s certifikací Fairtrade, jelikož se tato certifikace projevuje vyšší cenou kávy, kterou ale nedoprovází vysoká kvalita. S tímto parametrem výběru dodavatele kávy souvisí následující hypotéza, která je statisticky testována v další kapitole. Hypotéza o nezávislosti mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - Fairtrade certifikát.

Pátým parametrem výběru dodavatele je osobní znalost farmáře. Tento parametr je mnohdy spojen s výše popsaným „direct trade“ neboli přímým obchodem, kdy si dovozce kávy zakládá i na osobní známosti se svým dodavatelem kávy. Osobní znalost farmáře je velmi důležitá pro 6 respondentů, důležitá pro 12 respondentů, nedůležitá pro 11 respondentů a zcela nedůležitá pro jednoho respondenta. Pražírny raději než Fairtrade upřednostňují právě osobní znalost farmáře, která jim zaručí, že je farmář spravedlivě ohodnocen a že má dobré pracovní podmínky. Nemusí ale v tomto případě připlácet na ceně kávy s Fairtrade certifikátem.

Šestým parametrem výběru dodavatele kávy je udržitelnost kávové produkce. Tento parametr je velmi důležitý pro 7 respondentů, důležitý pro 18 respondentů a nedůležitý pro 5 respondentů. Udržitelnost kávové produkce je důležitá zejména v souvislosti s ekologií. Ta se v posledních letech dostává do popředí většiny témat. Mezinárodní obchod s kávou není výjimkou, pro většinu pražírů je důležité, aby mohli od stejného dodavatele odebírat kávu i za deset let bez toho, aby se kvůli pěstování kávy ničilo životní prostředí. Navíc tento přístup od pražírů často vyžadují i jejich zákazníci. S tímto parametrem výběru dodavatele kávy souvisí následující hypotéza, která je v další kapitole diplomové práce statisticky testována. Hypotéza o nezávislosti mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - udržitelnost produkce.

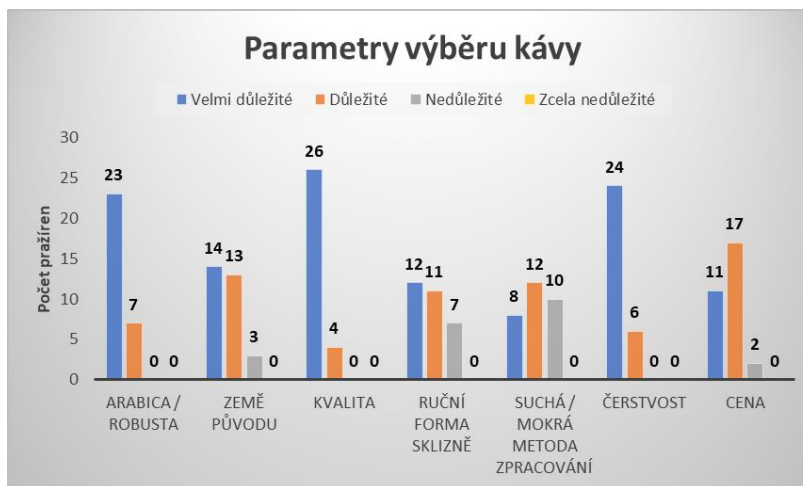
Sedmým parametrem hodnocení výběru dodavatele kávy je odrůda kávy. Ta je velmi důležitá pro 13 respondentů, důležitá pro 16 respondentů a nedůležitá pro jednoho respondenta. Odrůdu kávy si dovozci vybírají především podle výsledné chuti.

Osmým parametrem výběru dodavatele kávy je možnost přímého obchodu s dodavatelem. Tento parametr hodnotí důležitost „direct trade“. Tento pojem by měl souviset především s kávou výběrovou, která se vyznačuje tím, že zákazník zná přesný původ kávy. Téma je více popsáno v literární rešerši. Možnost přímého obchodu je velmi důležitá pro 14 respondentů, důležitá pro 5 respondentů, nedůležitá pro 10 respondentů a zcela nedůležitá pro jednoho respondenta. S tímto parametrem výběru dodavatele kávy souvisí následující hypotéza, která je statisticky testována v následující kapitole. Hypotéza o nezávislosti mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - možnost přímého obchodu s dodavatelem.

Posledním parametrem výběru dodavatele kávy je recenze na dodavatele. Recenze na dodavatele je velmi důležitá pro 5 respondentů, důležitá pro 18 respondentů a nedůležitá pro 7 respondentů. Pražírní si mezi sebou často předávají informace a kontakty na jednotlivé dodavatele kávy. Šetří si tak vzájemně čas i finance.

Mezi nejdůležitější parametry výběru dodavatele kávy je tedy možné zařadit kvalitu kávy, cenu kávy a odrůdu kávy. Naopak k nejméně důležitým parametrům se na prvním místě řadí Fairtrade certifikát.

Graf 17: Ohodnoťte následující parametry výběru kávy.

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 17 je zobrazeno, jak respondenti hodnotí jednotlivé parametry výběru kávy. Bylo zvoleno 7 parametrů, kde měli respondenti určit, jak jsou pro ně konkrétní parametry důležité. Na výběr byly čtyři stupně důležitosti: velmi důležité, důležité, nedůležité a zcela nedůležité.

Prvním parametrem výběru kávy bylo to, zda se jedná o kávu Arabica nebo Robusta. Tento parametr je velmi důležitý pro 23 respondentů a důležitý pro 7 respondentů. Většina pražírů nakupuje pouze kávu Arabica, protože jediné tu považují za kvalitní. Naopak některé pražírny kávy Arabicu a Robustu míchají do směsí. Toto míchání považuje skupina pražírů nakupující pouze Arabicu za znehodnocování kávy a je pro ně nepřijatelné. I zákazníci pražírů většinou poptávají pouze kávu Arabica.

Druhým parametrem výběru kávy byla země původu konkrétní kávy. Tento parametr je velmi důležitý pro 14 respondentů, důležitý pro 13 respondentů, nedůležitý pro 3 respondenty. Dovozeči nepražené kávy si vybírají zemi produkce dle toho, v jakých podmínkách zde může být káva pěstována, například v kopcích nebo naopak v nížinách. Zde záleží na tom, kterou kávu preferují podle výsledné chuti.

Třetím parametrem výběru kávy byla cena konkrétní kávy. Cena kávy je velmi důležitá pro 11 respondentů, důležitá pro 17 respondentů a nedůležitá pro 2 respondenty. Pražírny jsou ochotny připlatit si za kávu, pokud se jedná o kávu vysoce kvalitní a i jiným způsobem zajímavou, například pokud je dané kávy jen omezené množství. Naopak ale nechtějí kupovat nejdražší kávu, kvůli které by posléze museli i zdrazit svůj výsledný produkt a nemuseli by obstát v konkurenci na trhu.

Čtvrtým parametrem výběru kávy byla kvalita. Ta je velmi důležitá pro 26 respondentů a důležitá pro 4 respondenty. Kvalitu kávy hodnotí dovozci dle kvality jednotlivých zrn, dále například podle podmínek při pěstování kávy. Neméně důležitým poznávacím znamením kvality kávy je její chuť, kterou hodnotí dovozci předem dle zaslaných vzorků kávy.

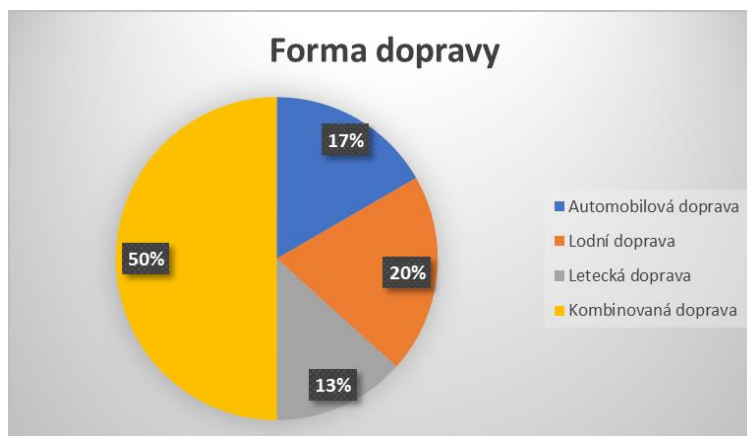
Pátým parametrem výběru kávy byla ruční sklizeň kávy. Ruční sklizeň kávy je velmi důležitá pro 12 respondentů, důležitá pro 11 respondentů a nedůležitá pro 7 respondentů. Tento parametr souvisí s ekologickou udržitelností kávové produkce, jelikož ruční sklizeň kávy je pro keře šetrnější než sklizení strojem. Pražírny proto ve většině případů vyžadují, aby káva, kterou nakupují, byla sklizena ručně.

Šestým parametrem výběru kávy bylo, zda je káva zpracována suchou nebo mokrou metodou. Tento parametr je velmi důležitý pro 8 respondentů, důležitý pro 12 respondentů a nedůležitý pro 10 respondentů. V tomto případě nemá metoda zpracování vliv na kvalitu kávy, ale na její výslednou chuť. Některé pražírny preferují kávu zpracovanou za sucha, jiní za mokra, toto závisí na požadované výsledné chuti kávy.

Posledním parametrem výběru kávy byla čerstvost. Čerstvost kávy je velmi důležitá pro 24 respondentů a důležitá pro 6 respondentů. Čím čerstvější chce mít pražírna kávu, tím častěji musí nepraženou kávu dovážet. Tím se ale také zvyšují její náklady na dopravu nepražené kávy o ČR. Pražírny proto kalkulují, jaké je optimální množství dodávek kávy do ČR, aby káva byla co nejčerstvější a zároveň, aby náklady na její dopravu nebyly pro pražírnu příliš vysoké.

Nejdůležitějšími parametry výběru kávy jsou tedy kvalita, čerstvost a to, zda se jedná o Arabicu nebo Robustu.

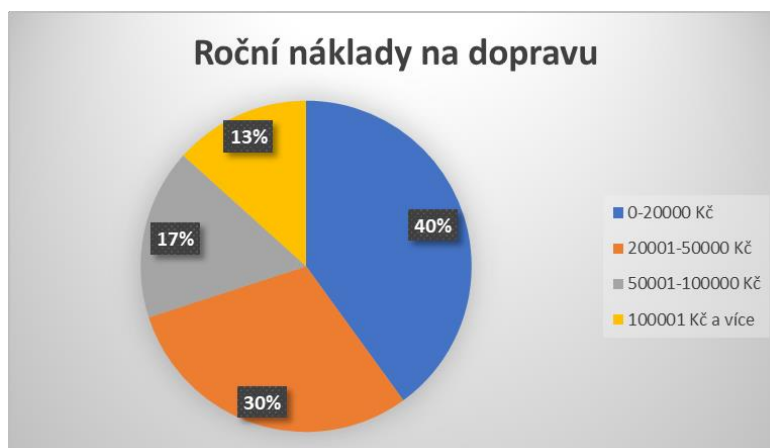
Graf 18: Jakým způsobem nepraženou kávu do ČR dovážíte?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 18 je zobrazeno, jakým způsobem jednotlivé pražírny nepraženou kávu do ČR dovážejí. Nejvíce respondentů nepraženou kávu dováží kombinovanou dopravou, dále dopravou lodní, automobilovou a leteckou. Respondenti nejčastěji využívají lodní dopravu do nejbližšího přístavu, odkud následně kávu dovážejí automobilovou dopravou. Lodní doprava do nejbližšího přístavu je ve většině případů už zahrnuta v ceně nakupované kávy. Pražírny tak platí až dopravu z přístavu na místo určení. Nejčastěji používanými přístavy pro dovoz kávy jsou španělská Barcelona, belgické Antverpy a italský Janov.

Graf 19: Kolik činí Vaše roční náklady spojené s dopravou nepražené kávy do ČR?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 19 je zobrazeno, jak vysoké mají pražírny roční náklady spojené s dopravou nepražené kávy do ČR. 40% respondentů má náklady spojené s dopravou nižší než 20 000 Kč. 30% respondentů má náklady mezi 20 001 – 50 000 Kč. 17% respondentů 50 001 – 100 000 Kč. 13% má náklady spojené s dopravou vyšší než 100 000 Kč. Rozdílnost nákladů s dopravou souvisí s četností dodávek nepražené kávy

ročně. Některé pražírny dovážejí čerstvou kávu každý týden, jejich náklady na dopravu jsou proto vyšší. Můžou ale zaručit nejvyšší čerstvost kávy. Pražírny, které dovážení nepraženou kávu méně často, průměrně jednou za měsíc, mají roční náklady spojené s dopravou nižší. Další vysvětlení rozdílu v ceně dopravy je to, že některé pražírny mají dopravu do evropského přístavu již zahrnutou v ceně kávy, proto ji nekalkulují zvlášť jako náklady na dopravu. Jiné pražírny si platí zvlášť celkovou dopravu, proto jsou pak tyto náklady vyšší.

Graf 20: Z jakých zemí nepraženou kávu dovážíte?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 20 je zobrazeno, z jakých zemí jednotlivé pražírny dovážejí nepraženou kávu. Země, ze kterých se káva dováží, byly do otázky vybrány dle Českého statistického úřadu. Jedná se o země, ze kterých se nepražená káva do ČR dováží nejčastěji. Respondenti zde mohli volit více odpovědí, jelikož většinou dováží nepraženou kávu z více zemí. Celých 51 % respondentů dováží kávu z Kolumbie, dále pak 48 % respondentů z Brazílie. Výsledky odpovídají údajům o dovozu nepražené kávy do ČR dle Českého statistického úřadu. Dovozeči si nejčastěji volí zemi, ze které budou dovážet kávu dle toho, jakou preferenci mají jejich zákazníci, dále dle své vlastní oblíbenosti kávy z dané země. Káva z Brazílie a Kolumbie je mezi respondenty hodnocena jako nejvíce kvalitní a nejvíce žádaná mezi zákazníky.

Vývoz nepražené kávy z ČR

Z celkového počtu respondentů nepraženou kávu vyváží 10 % dovozců. Další otázka v dotazníku směřovala na to, kolik kilogramů ročně nepražené kávy respondenti

vyvezou za hranice České republiky. Zde odpovídali pouze respondenti, kteří nepraženou kávu vyváží. Polovina vyvážejících respondentů vyváží 1-10 kg nepražené kávy ročně. 33,3 % respondentů vyveze 201 – 500 kg nepražené kávy ročně a 16,7 % respondentů 101 – 200 kg nepražené kávy ročně. S vývozem nepražené kávy dále souvisela otázka, do jakých zemí dále respondenti nepraženou kávu vyváží. Země pro tuto byly opět vybrány dle údajů Českého statistického úřadu, do jakých zemí se nejvíce nepražené kávy vyváží. Dle dotazníků respondenti nejvíce nepražené kávy vyváží do Polska, na Slovensko a do Bulharska. Tyto odpovědi respondentů korespondují s daty Českého statistického úřadu. Nepraženou kávu respondenti nejčastěji dodávají do velmi malých pražičů případně přímo konkrétním zákazníkům, kteří si kávu praží doma. Těmto pražičům kávy se nevyplatí objednávat si kávu přímo z producentů zemí, jelikož mají často tuto kávu pouze pro vlastní potřebu, pouze v malém množství.

Graf 21: Kolik pražené kávy vyvážíte ročně?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 21 je zobrazeno, kolik pražené kávy respondenti ročně vyvezou. Jedná se o návaznou otázku na otázku předchozí, odpovídali tedy jen respondenti, kteří praženou kávu vyváží. Nejvíce respondentů, 31% vyváží 11 – 50 kilogramů pražené kávy ročně. Dále pak 23% respondentů vyváží 201 – 500 kg pražené kávy ročně. 15% respondentů vyveze více než 500 kilogramů pražené kávy ročně. Tato otázka v dotazníku byla jako otázka návazná na otázku předchozí, zda respondenti praženou kávu vyváží do zahraničí. Z dotazníkového šetření vyplývá, že praženou kávu vyváží 40% všech respondentů. S touto otázkou souvisí následující hypotéza, která je statisticky testována

v následující kapitole. Hypotéza o nezávislosti mezi tím, jak dlouho je firma na trhu a tím, zda vyváží praženou kávu za hranice ČR.

Respondenti nejčastěji vyváží praženou kávu konkrétním spotřebitelům, kteří si kávu objednají na jejich e-shopu, dále pak například do kaváren. Množství vyvezené pražené kávy se odvíjí od zahraniční poptávky po v České republice upražené kávě.

Graf 22: Do jaké země praženou kávu vyvážíte?

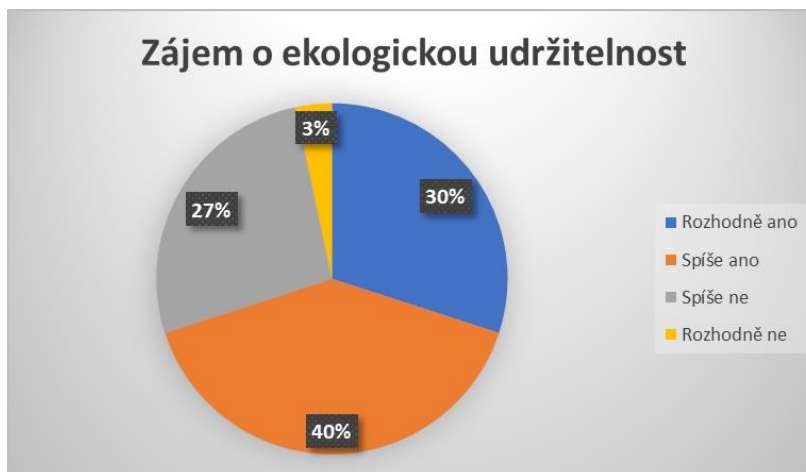
Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 22 je zobrazeno, do jakých zemí se z ČR pražená káva vyváží. Země byly opět vybrány dle údajů Českého statistického úřadu, do jakých zemí se nejvíce pražené kávy vyváží. Nejvíce respondentů vyváží praženou kávu na Slovensko a do Polska. Dále se z České republiky pražená káva vyváží do ostatních sousedních zemí a na východ Evropy. Pražená káva se z ČR vyváží nejvíce do sousedních zemí, kde je nespornou výhodou rychlé doručení. Zákazníci si objednávají kávu z ČR, jelikož její cena je příznivější, než kdyby kávu koupili ve své zemi. Dále pak kávu objednávají z důvodu, že jim konkrétní káva více chutná a hodnotí ji jako kvalitnější.

Znalost aplikace TARIC

Otázky v dotazníkovém šetření směřovaly i na znalost a použití aplikace TARIC. Z dotazníkového šetření vyplývá, že 93 % respondentů aplikaci nezná a nikdy o ní ani neslyšeli. Ze 7 % respondentů, kteří aplikaci znají, ji ale nikdo nepoužívá, protože nevědí, k čemu aplikace slouží a jak by jim při obchodování mohla pomoci. Po seznámení respondentů s aplikací TARIC většina z nich uvedla, že by aplikaci ke svojí práci nadále chtěli využívat.

Graf 23: Zajímáte se o ekologickou udržitelnost kávové produkce?

Zdroj: Vlastní tvorba, 2020

V grafu číslo 23 je zobrazeno, jaké je procentní rozložení respondentů, co se týče zájmu o ekologickou udržitelnost kávové produkce. Rozhodně se o ekologickou udržitelnost kávové produkce zajímá 30 % respondentů. Spíše ano odpovědělo 40 % respondentů. Spíše se o ekologickou udržitelnost nezajímá 27 % respondentů. Zájem o ekologickou udržitelnost kávové produkce je častěji spojován s obchodováním s kávou výběrovou. Dovozci výběrové kávy se častěji zajímají o více aspektů, které musí jimi nakupovaná káva splnit. Také zákazníci dovozců výběrové kávy se často o ekologii zajímají a patří k faktorům rozhodování, kde už upraženou kávu nakoupí. Dovozci proto tím, že se zajímají o ekologickou udržitelnost kávové produkce a nakupují kávu, která je v souladu s touto myšlenkou, mají větší šanci obstát na místním trhu s kávou.

Shrnutí dotazníkového šetření

Nejvíce pražírén se nachází v Hlavním městě Praze a ve Středočeském kraji. Větší množství pražírén kávy v Praze a Středočeském kraji lze odůvodnit vyšší průměrnou mzdou oproti ostatním krajům a s tím související větší poptávku po kávě.

Většina pražírén patří do drobných podniků do celkového počtu 10 zaměstnanců. Práci související s pražením kávy a jejím následným prodejem případně ještě s provozováním kavárny tyto podniky zvládají pouze s malým počtem zaměstnanců.

Velký rozmach pražírén je možný pozorovat v posledních 10 letech, kdy vzniklo 87 % respondentů. Tento rozmach pražírén souvisí se zvyšující se poptávkou po kvalitní kávě v posledních letech. Zvyšuje se i poptávka po lokálních produktech a proto vznikají malé pražírny, které pokrývají poptávku po kávě ve svém okolí.

76 % respondentů se soustředí na dovoz kávy výběrové a 24% na dovoz kávy komoditní. Zde je patrné, že pražírny se snaží uspokojit vysokou poptávku po výběrové kávě. Zákazníci se zajímají o detailní informace o kávě, kterou nakupují. Věří, že káva výběrová je kvalitnější než komoditní.

Mezi nejdůležitější parametry výběru dodavatele kávy je možné zařadit kvalitu kávy, cenu kávy a odrůdu kávy. Naopak k nejméně důležitým parametrům se na prvním místě řadí Fairtrade certifikát.

Respondenti nejčastěji využívají lodní dopravu do nejbližšího přístavu, odkud následně kávu dovážejí automobilovou dopravou. Rozdílnost nákladů s dopravou souvisí s četností dodávek nepražené kávy ročně. Některé pražírny dovážejí čerstvou kávu každý týden, jejich náklady na dopravu jsou proto vyšší.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že praženou kávu vyváží 40% všech respondentů. Respondenti nejčastěji vyváží praženou kávu konkrétním spotřebitelům, kteří si kávu objednají na jejich e-shopu, dále pak například do kaváren. Množství vyvezené pražené kávy se odvíjí od zahraniční poptávky po v České republice upražené kávě.

Z dotazníkového šetření dále vyplývá, že 93 % respondentů nezná aplikaci TARIC a nikdy o ní ani neslyšeli. Ze 7 % respondentů, kteří aplikaci znají, ji nikdo nepoužívá, protože nevědí, k čemu aplikace slouží a jak by jim při obchodování mohla pomoci. Po seznámení respondentů s aplikací TARIC většina z nich uvedla, že by aplikaci ke svojí práci nadále chtěli využívat.

Zájem o ekologickou udržitelnost kávové produkce je častěji spojován s obchodováním s kávou výběrovou. Dovozeči výběrové kávy se častěji zajímají o více aspektů, které musí jimi nakupovaná káva splnit. Také zákazníci dovozců výběrové kávy se často o ekologii zajímají a patří k faktorům rozhodování, kde už upraženou kávu nakoupí. Dovozeči proto tím, že se zajímají o ekologickou udržitelnost kávové produkce a nakupují kávu, která je v souladu s touto myšlenkou, mají větší šanci obstát na místním trhu s kávou.

Doporučení

- Navrhuji zavedení zákonné standardizace pojmu výběrová káva. Legislativní opatření by zde pomohlo transparentnosti a usnadnilo by orientaci na trhu s kávou. Dovozečům a následně pražičům kávy vadí, že si svoji kávu jako výběrovou, může označit kdokoli. Pokud tedy skutečně prodávají kávu výběrovou, dle definice v literární

rešerši diplomové práce, přijdou si znevýhodněni, pokud tak kávu označí i pražírna, která definici nesplňuje. Pokud se zákazník o kávu nezajímá dopodrobna, nezjistí, zda káva, kterou kupuje, je skutečně výběrová. Zákonné opatření by zde pomohlo jak prodejcům výběrové kávy, tak zákazníkům při orientaci na trhu.

- Navrhuji zlepšení propagace aplikace TARIC, která může dovozcům a vývozcům kávy z ČR usnadnit orientaci v daňové legislativě a přehledně zobrazí povinnosti dovozce nebo vývozce. Dovožci kávy mají často problém sledovat všechna opatření týkající se dovozu kávy z různých zemí. Pokud je například na zemi, ze které chtějí dovést kávu, uvaleno embargo nebo je vyžadováno splnění určitých podmínek při dovozu kávy z dané země. Pokud by dovožci kávy znali aplikaci TARIC, nemuseli by všechna tato opatření vyhledávat. V aplikaci by si pouze nasimulovali dovoz nebo vývoz kávy, který plánují a všechna opatření a podmínky nutné ke splnění by se jim podrobně zobrazily přímo k jejich konkrétnímu případu. Měli by tak jistotu, že splnili všechny zákonné požadavky dovozu nebo vývozu. Po konzultaci tohoto návrhu s Celní správou ČR bylo zjištěno, že dovožci se zde často doptávají na informace, které by při simulaci v TARIC aplikaci zjistili také. Celní správa proto zváží, zda nedát odkaz na tuto aplikaci přímo na úvodní webovou stránku, kde by byla více výrazná.

4.5 Testování hypotéz

Stanovené pracovní hypotézy budou testovány pomocí Fisherova exaktního testu. Tento test vychází z kontingenční tabulky, kdy je možné pomocí statistických metod rozhodovat o statistické závislosti dvou sledovaných veličin. Při rozhodování o nezávislosti zde není možné použít Pearsonův chí-kvadrát test, jelikož u použití tohoto testu musí 80 % očekávaných četností být větších než 5. A tento předpoklad není v tomto případě splněn. Proto zde bude použit Fisherův exaktní test, který lze použít i v případě malých četností. Nulovou hypotézou je v případě Fisherova testu nezávislost sledovaných veličin X a Y. Pokud se nulová hypotéza zamítne, znamená to, že kombinace hodnot obou znaků nenastávají v sledované populaci náhodně a je mezi nimi závislost (Testování hypotéz o kvalitativních proměnných: Fisherův exaktní test, 2018), (Permutační testy – Fisherův exaktní test, 2009).

Testování bude probíhat v RStudio, kde bude v programovacím jazyce R zadán příkaz k provedení Fisherova exaktního testu. Hladina významnosti Alfa bude zvolena na 5%, což je nejčastěji používaná hladina významnosti. Pokud bude výsledkem testu p hodnota vyšší než stanovená hladina významnosti 0,05, potvrdí se nulová hypotéza. Pokud bude výsledkem testu p hodnota nižší než stanovená hladina významnosti 0,05, nulová hypotéza se zamítne a potvrdí se tak hypotéza alternativní.

1. H₀: Neexistuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - udržitelnost produkce.
H₁: Existuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - udržitelnost produkce.

```
> data
      velmi dulezite dulezite nedulezite zcela nedulezite
komoditni           1         3         4                 0
vyberova            6        15         1                 0
> fisher.test(data)
```

Fisher's Exact Test for Count Data

```
data: data
p-value = 0.01894
```

U první hypotézy je p hodnota 0,01894, což je menší číslo než hladina významnosti 0,05 a tím pádem zamítáme H₀ a přijímáme H₁: **Existuje závislost mezi druhem kávy**

(komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - udržitelnost produkce.

Pro dovozce komoditní kávy je udržitelnost kávové produkce velmi důležitá a důležitá v 50% případů. Pro dalších 50% respondentů je udržitelnost kávové produkce nedůležitá. Pro dovozce výběrové kávy je udržitelnost kávové produkce velmi důležitá a důležitá v 95,5% případů. Pouze pro 5% respondentů je udržitelnost kávové produkce nedůležitá.

2. H0: Neexistuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - Fairtrade certifikát.

H1: Existuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - Fairtrade certifikát.

```
> data
```

```
                velmi dulezite dulezite nedulezite zcela nedulezite
komoditni           0           3           5           0
vyberova            0           5          15           2
```

```
> fisher.test(data)
```

Fisher's Exact Test for Count Data

```
data: data
p-value = 0.8146
```

U druhé hypotézy je výsledná p hodnota 0,8146, což je větší než stanovená hladina významnosti 0,05. Tím pádem přijímáme nulovou hypotézu a alternativní hypotézu zamítáme. **Neexistuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - Fairtrade certifikát.**

Pro dovozce komoditní kávy je Fairtrade certifikát důležitý v 37,5% případů. Pro 62,5% respondentů je Fairtrade certifikát nedůležitý.

Pro dovozce výběrové kávy je Fairtrade certifikát důležitý v 22,7% případů. Pro 77,3% respondentů je Fairtrade certifikát nedůležitý a zcela nedůležitý.

3. H0: Neexistuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - možnost přímého obchodu s dodavatelem.
 H1: Existuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - možnost přímého obchodu s dodavatelem.

> data

	velmi dulezite	dulezite	nedulezite	zcela nedulezite
komoditni	1	1	5	1
vyberova	13	4	5	0

> fisher.test(data)

Fisher's Exact Test for Count Data

data: data
 p-value = 0.02397

U třetí hypotézy vyšla p hodnota 0,02397, to je menší než hladina významnosti 0,05 a tím pádem zamítáme H0 a přijímáme H1: **Existuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - možnost přímého obchodu s dodavatelem.**

Pro respondenty, kteří dováží komoditní kávu, je možnost přímého obchodu s dodavatelem velmi důležitá a důležitá v 25% případů. Pro 75% respondentů dovážejících komoditní kávu je tento parametr nedůležitý a zcela nedůležitý.

Pro dovozce výběrové kávy je možnost přímého obchodu s dodavatelem velmi důležitá a důležitá v 77,3% případů. Nedůležitá je možnost přímého obchodu s dodavatelem pro 22,7% respondentů dovážejících výběrovou kávu.

4. H0: Neexistuje závislost mezi tím, jak dlouho je firma na trhu a tím, zda vyváží praženou kávu za hranice ČR.

H1: Existuje závislost mezi tím, jak dlouho je firma na trhu a tím, zda vyváží praženou kávu za hranice ČR.

```
> data
      ano ne
0-5      4 10
6-10     4  8
11-20    2  1
20 a více 1  0
> fisher.test(data)
```

Fisher's Exact Test for Count Data

```
data: data
p-value = 0.333
```

U čtvrté hypotézy vyšla p hodnota 0,333, což je vyšší hodnota, než stanovená hladina významnosti 0,05. Proto zde přijímáme H0 a zamítáme H1. **Neexistuje závislost mezi tím, jak dlouho je firma na trhu a tím, zda vyváží praženou kávu za hranice ČR.**

28,6% respondentů, kteří jsou na trhu do pěti let, vyváží praženou kávu za hranice ČR, 71,4% jich praženou kávu nevyváží.

33,3% respondentů, kteří jsou na trhu 6 – 10 let, vyváží praženou kávu za hranice ČR, 66,7% těchto respondentů praženou kávu nevyváží.

66,7% respondentů, kteří jsou na trhu 11 – 20 let, vyváží praženou kávu za hranice ČR, 33,3% z nich, praženou kávu nevyváží.

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo analyzovat současnou situaci v mezinárodním obchodu s kávou. Dílčím cílem bylo navržení a provedení dotazníkového průzkumu mezi místními dovozci a zpracovateli kávy – pražírny, následně analýza dotazníků, testováním zvolených hypotéz ve statistickém programu, vyvození závěrů a případných doporučení.

Z analýzy současné situace v mezinárodním obchodu s kávou vyplynulo, že existují dva základní druhy kávy, Arabica a Robusta. Přičemž Arabica momentálně ovládá 70 % světové produkce kávy. Kávu lze dále rozdělit na komoditní a výběrovou. Káva komoditní je káva průměrné kvality a ceny a v současné době představuje 96 % veškeré kávy na trhu. Oproti tomu káva výběrová je káva vysoké kvality a transparentního původu, v současné době však neexistuje přesná definice pojmu výběrová káva.

Světová spotřeba kávy se zdvojnásobila ze 4, 2 milionů tun v roce 1970 na současných 8,7 milionů. Mezi nejvýznamnější dovozce kávy v současnosti patří USA, Německo a Itálie. Káva je pěstována ve více než 70 zemích světa, přičemž 60 % produkce pochází ze 4 zemí (Brazílie, Vietnam, Kolumbie, Indonésie).

Dále se diplomová práce zabývala Mezinárodní kávovou organizací, jejíž členské státy představují 98 % světové produkce kávy. Posláním organizace je podpořit udržitelné rozšiřování kávového trhu. Organizace spravuje rozsáhlé webové stránky s informacemi o obchodování s kávou.

Diplomová práce se zaměřila také na produkci kávy, která neustále roste a v roce 2018 činila 9 513 600 tisíc kilogramů. Z tohoto množství vyprodukovala jen Brazílie 3 060 000 tisíc kilogramů.

V další části diplomové práce bylo zjištěno, že cena kávy Robusta je určována zejména na londýnské komoditní burze a cena kávy Arabica především na komoditní burze v New Yorku. Na cenu kávy má vliv především nabídka kávy, která je do značné míry ovlivňována počasím, které má vliv na úrodu. Cena kávy v současné době klesá, jelikož je trh přesycen.

Praktická část diplomové práce byla zaměřena na zahraniční obchod s kávou České republiky. Pomocí dat Českého statistického úřadu zde byl zpracován import a export nepražené kávy v ČR. Bylo zjištěno, že za sledované období, od roku 2013 do roku 2019

vyvezla Česká republika nejvíce nepražené kávy do Polska, dále na Slovensko a do Bulharska. Co se týče importu, za sledované období (2013 - 2019) Česká republika dovezla nejvíce nepražené kávy z Brazílie, dále z Vietnamu a z Německa.

Dále bylo na kávu nahlédnuto jako na položku v aplikaci TARIC. Tato část práce může sloužit jako návod na použití aplikace pro dovozce a vývozce kávy, jelikož obsahuje simulaci dovozu kávy. Jak vyplývá z dotazníkového šetření, místní dovozci kávy aplikaci neznají a po představení by ji rádi začali používat.

Dále praktická část diplomové práce obsahuje dotazníkové šetření mezi místními dovozci kávy – pražírny. Bylo zjištěno, že velký rozmach pražíren je možný pozorovat v posledních 10 letech, kdy vzniklo 87 % respondentů. Tento rozmach pražíren souvisí se zvyšující se poptávkou po kvalitní kávě v posledních letech. Zvyšuje se i poptávka po lokálních produktech a proto vznikají malé pražírny, které pokrývají poptávku po kávě ve svém okolí. 76 % respondentů se soustředí na dovoz kávy výběrové a 24% na dovoz kávy komoditní. Zde je patrné, že pražírny se snaží uspokojit vysokou poptávku po výběrové kávě. Mezi nejdůležitější parametry výběru dodavatele kávy je možné zařadit kvalitu kávy, cenu kávy a odrůdu kávy. Naopak k nejméně důležitým parametrům se na prvním místě řadí Fairtrade certifikát. Dle osobních rozhovorů pražírny nechtějí kupovat kávu s certifikací Fairtrade, jelikož se tato certifikace projevuje vyšší cenou kávy, kterou ale nedoprovází vysoká kvalita. Z dotazníkového šetření dále vyplývá, že 93 % respondentů nezná aplikaci TARIC a nikdy o ní ani neslyšeli. Ze 7 % respondentů, kteří aplikaci znají, ji nikdo nepoužívá, protože nevědí, k čemu aplikace slouží a jak by jim při obchodování mohla pomoci.

Dále v praktické části diplomové práce proběhlo statistické testování stanovených hypotéz. Bylo zjištěno, že existuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - udržitelnost produkce. Pro dovozce výběrové kávy je udržitelnost produkce velmi důležitým parametrem, oproti tomu pro dovozce komoditní kávy tento parametr tolik důležitý není. Dále bylo zjištěno, že neexistuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - Fairtrade certifikát. Jak pro dovozce kávy výběrové, tak komoditní tento parametr není důležitý. Pražírny nechtějí kupovat kávu s certifikací Fairtrade, jelikož se tato certifikace projevuje vyšší cenou kávy, kterou ale nedoprovází vysoká kvalita. Dále bylo zjištěno, že existuje závislost mezi druhem kávy (komoditní x výběrová) a hodnocením parametru výběru dodavatele kávy - možnost přímého obchodu

s dodavatelem. Pro dovozce výběrové kávy je tento parametr důležitý, jelikož se jedná o podstatu výběrové kávy. Pro dovozce komoditní kávy není možnost přímého obchodu s dodavatelem důležitá. V poslední řadě bylo zjištěno, že neexistuje závislost mezi tím, jak dlouho je firma na trhu a tím, zda vyváží praženou kávu za hranice ČR. V tomto případě je důležitá spíše zahraniční poptávka po kávě od konkrétní pražírny.

Na základě analýzy dotazníků byla sepsána následující doporučení.

Doporučení

- Navrhuji zavedení zákonné standardizace pojmu výběrová káva. Legislativní opatření by zde pomohlo transparentnosti a usnadnilo by orientaci na trhu s kávou. Dovozcům a následně pražičům kávy vadí, že si svoji kávu jako výběrovou, může označit kdokoli. Pokud tedy skutečně prodávají kávu výběrovou, dle definice v literární rešerši diplomové práce, přijdou si znevýhodnění, pokud tak kávu označí i pražírna, která definici nesplňuje. Pokud se zákazník o kávu nezajímá dopodrobna, nezjistí, zda káva, kterou kupuje, je skutečně výběrová. Zákonné opatření by zde pomohlo jak prodejcům výběrové kávy, tak zákazníkům při orientaci na trhu.
- Navrhuji zlepšení propagace aplikace TARIC, která může dovozcům a vývozcům kávy z ČR usnadnit orientaci v daňové legislativě a přehledně zobrazí povinnosti dovozce nebo vývozce. Dovožci kávy mají často problém sledovat všechna opatření týkající se dovozu kávy z různých zemí. Pokud je například na zemi, ze které chtějí dovézt kávu, uvaleno embargo nebo je vyžadováno splnění určitých podmínek při dovozu kávy z dané země. Pokud by dovožci kávy znali aplikaci TARIC, nemuseli by všechna tato opatření vyhledávat. V aplikaci by si pouze nasimulovali dovoz nebo vývoz kávy, který plánují a všechna opatření a podmínky nutné ke splnění by se jim podrobně zobrazily přímo k jejich konkrétnímu případu. Měli by tak jistotu, že splnili všechny zákonné požadavky dovozu nebo vývozu. Po konzultaci tohoto návrhu s Celní správou ČR bylo zjištěno, že dovožci se zde často doptávají na informace, které by při simulaci v TARIC aplikaci zjistili také. Celní správa proto zváží, zda nedát odkaz na tuto aplikaci přímo na úvodní webovou stránku, kde by byla více výrazná.

I. Summary and keywords

The aim of the diploma thesis is to analyze the current situation in the international coffee trade. A questionnaire survey will be designed and conducted among local importers and coffee processors - roasters. This will be followed by an analysis of questionnaires, testing of selected hypotheses in the statistical program and drawing conclusions.

The theoretical part of the diploma thesis is focused on the overall view of coffee trading. The work presents the commodity coffee and its types. Furthermore, the theoretical part focuses on trading in coffee as a commodity and in selected coffee and their subsequent processing options. Organizations dealing with coffee issues, major export and import countries are introduced. It also includes a look at the development of the price of coffee. Furthermore, the theoretical part approaches the issue of Fairtrade. Last but not least, the theoretical part focuses on the ecological sustainability of the international coffee trade.

The practical part of the diploma thesis deals with the import of coffee to the Czech Republic and the export of coffee from the Czech Republic. The work also focuses on the use of the TARIC application to simulate the import and export of coffee. Based on the information obtained, a questionnaire is subsequently created, which will be distributed among importers of unroasted coffee to the Czech Republic - roasters. The next part of the practical work is the analysis of questionnaires, testing of selected hypotheses in the statistical program using Fisher's exact test and drawing conclusions.

Keywords: coffee, international trade, coffee organization, Fairtrade

II. Seznam použitých zdrojů

- Albaum, Duerr, & Strandskov. (2005). International marketing and export management (5. ed.). Prentice Hall.
- Bergami, R. (2013). International Trade (4. ed.). Eruditions Publishing.
- Celní správa ČR: Aplikace TARIC. (2020). Retrieved July 10, 2020, from <https://www.celnisprava.cz/cz/aplikace/Stranky/taric-cz.aspx>
- Celní správa ČR: Návod k TARIC. (2011). Retrieved July 10, 2020, from https://www.celnisprava.cz/HermesApps/TaricConsultation/doc/manual_taric.pdf
- Celní správa ČR: Problematika TARIC. (2011). Retrieved July 10, 2020, from <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/problematika-taricu/ecit/Documents/kapitoly/09bm.pdf>
- Coffee to home. (2017). Retrieved October 10, 2020, from <http://coffeetohome.cz/co-je-robusta-co-arabica-a-jake-jsou-mezi-nimi-vlastne-rozdily/>
- Colosseum. (2019). Retrieved October 10, 2019, from <https://www.colosseum.cz/blog/vzdelavani/jak-obchodovat-komodity-kava-cukr-kakao-10.-dil.html>
- Český rozhlas: Fair trade vs. direct trade. (2016). Retrieved December 27, 2019, from <https://wave.rozhlas.cz/pres-caru-fair-trade-vs-direct-trade-radeji-oba-vedle-sebe-5193594>
- Český statistický úřad: Pohyb zboží přes hranice. (2020). Retrieved July 03, 2020, from <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>
- Fair obchod: O fair trade. (2017). Retrieved December 27, 2019, from <https://www.fairobchod.cz/o-fair-trade/>
- Fair trade. (2011). Doplněk.
- Fairtrade Česko: Certifikace a kontrola. (2016). Retrieved December 27, 2019, from <https://www.fairtrade-cesko.cz/fairtrade/fairtrade-certifikace-a-kontrola/>
- Fairtrade Česko: Co je Fairtrade. (2016). Retrieved December 27, 2019, from <https://www.fairtrade-cesko.cz/fairtrade/co-je-fairtrade/>
- Fairtrade Česko: Znamka Fairtrade. (2016). Retrieved December 27, 2019, from <https://www.fairtrade-cesko.cz/fairtrade/fairtrade-znamka-nove-schema/>

Fairtrade foundation: About coffee. (2019). Retrieved November 10, 2019, from <http://www.fairtrade.org.uk/en/farmers-and-workers/coffee/about-coffee>

Fairtrade: About coffee. (2010). Retrieved December 27, 2019, from <http://www.fairtrade.org.uk/en/farmers-and-workers/coffee/about-coffee>

Fairtrade: Coffee farmers. (2010). Retrieved December 27, 2019, from <http://www.fairtrade.org.uk/Farmers-and-Workers/Coffee>

Hinkelman, E. G. (2008). Dictionary of International Trade (8. ed.). World Trade Press.

Chvojka, & Skála. (1982). Malý slovník jednotek měření. Mladá fronta.

International coffee organization: Annual review. (2018). Retrieved December 01, 2019, from http://www.ico.org/annual_review.asp

International coffee organization: Benefits of membership. (2007). Retrieved November 21, 2019, from http://www.ico.org/Benefits_ICA2007.asp

International coffee organization: Developing a sustainable coffee economy. (2010). Retrieved December 29, 2019, from http://www.ico.org/sustaindev_e.asp?section=What_We_Do

International coffee organization: Historical Data on the Global Coffee Trade. (2018). Retrieved December 05, 2019, from http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics

International coffee organization: Imports. (2018). Retrieved December 11, 2019, from <http://www.ico.org/historical/1990%20onwards/PDF/2b-imports.pdf>

International coffee organization: International Coffee Agreement. (2007). Retrieved December 03, 2019, from <http://www.ico.org/ica2007.asp>

International coffee organization: Mission. (2011). Retrieved December 01, 2019, from http://www.ico.org/mission07_e.asp?section=About_Us

International coffee organization: Prices. (2018). Retrieved December 26, 2019, from <http://www.ico.org/historical/1990%20onwards/PDF/3a-prices-growers.pdf>

International coffee organization: Total production. (2018). Retrieved December 10, 2020, from <http://www.ico.org/historical/1990%20onwards/PDF/1a-total-production.pdf>

International coffee organization: World coffee consumption. (2020). Retrieved March 21, 2020, from <http://www.ico.org/prices/new-consumption-table.pdf>

Komoditní káva. (2012). Retrieved October 21, 2019, from <https://www.piccoloneexistuje.cz/komoditni-kava>

Machková, H. (2002). Mezinárodní obchod a marketing: [praktická výkladová encyklopedie]. Grada.

Machková, H., Černošávková, E., & Sato, A. (2014). Mezinárodní obchodní operace (6., aktualiz. a dopl. vyd). Grada.

Metodika realizace sběru dat. (2018). Retrieved September 07, 2020, from [file:///C:/Users/U%C5%BEivatel/Downloads/P%C5%99%C3%ADloha%20%C4%8D.%201%20-%20Metodika%20sb%C4%9Bru%20dat%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/U%C5%BEivatel/Downloads/P%C5%99%C3%ADloha%20%C4%8D.%201%20-%20Metodika%20sb%C4%9Bru%20dat%20(1).pdf)

National Coffee Association: 10 Steps from Seed to Cup. (2018). Retrieved October 20, 2020, from <http://www.ncausa.org/About-Coffee/10-Steps-from-Seed-to-Cup>

National coffee association: What is coffee?. (2018). Retrieved October 10, 2019, from <http://www.ncausa.org/About-Coffee/What-is-Coffee>

New York Board of Trade. (2020). Retrieved May 26, 2020, from <https://www.investopedia.com/terms/n/nybot.asp>

Per-capita volume sales in the coffee market. (2018). Retrieved December 20, 2019, from <https://www.statista.com/forecasts/758734/per-capita-volume-sales-in-the-coffee-market-worldwide-by-country>

Permutační testy – Fisherův exaktní test. (2009). Retrieved August 17, 2020, from <https://www.csn.eu/casopisy/ceska-slovenska-neurologie/2009-2/analyza-dat-v-neurologii-iv-vyzkousejte-zvladni-typ-neparametrickeho-testovani-hypotez-permutacni-testy-fisheruv-exaktni-test-32959>

Piccolo neexistuje: Výběrová káva. (2018). Retrieved November 01, 2019, from <https://www.piccoloneexistuje.cz/vyberova-kava>

Předkládací zpráva pro Parlament: přístup ČR k Mezinárodní dohodě o kávě z roku 2001 (2006). Předseda vlády.

Testování hypotéz o kvalitativních proměnných: Fisherův exaktní test. (2018). Retrieved August 17, 2020, from <https://portal.matematickabiologie.cz/index.php?pg=aplikovana-analyza-klinickyh-a-biologickyh-dat--biostatistika-pro-matematickou-biologii--testovani-hypotez-o-kvalitativnich-promennych--fisheruv-exaktni-test>

The world counts: Earth's forests. (2019). Retrieved June 29, 2020, from <https://www.theworldcounts.com/challenges/planet-earth/forests-and-deserts/rate-of-deforestation>

The world counts: Environmental effects of coffee production. (2019). Retrieved June 29, 2020, from <https://www.theworldcounts.com/challenges/consumption/foods-and-beverages/environmental-effects-of-coffee-production>

Tisková zpráva Doubleshot: Direct trade. (2012). Retrieved December 27, 2019, from https://www.doubleshot.cz/media/pdf/TZ_doubleshot_direct_trade.pdf

Wall, S., & Rees, B. (2004). *International Business* (2.nd ed.). Prentice Hall.

World fair trade organization. (2015). Retrieved December 27, 2019, from <https://wfto.com/who-we-are>

III. Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1: Arabica vs Robusta	8
Obrázek 2: Obal výběrové kávy	10
Obrázek 3: Logo Fairtrade	26
Obrázek 4: Aplikace Českého statistického úřadu pro zjištění exportu a importu	31
Obrázek 5: Aplikace Českého statistického úřadu pro zjištění exportu a importu (výstup)	32
Obrázek 6: Aplikace TARIC	35
Obrázek 7: Výstup z aplikace TARIC.....	36
Obrázek 8: Celní sazby pro kávu	36
Graf 1: Celková produkce kávy	16
Graf 2: Produkce kávy podle skupin	17
Graf 3: Největší producenti kávy	18
Graf 4: Celkový import kávy	19
Graf 5: Import kávy do Evropské unie	19
Graf 6: Země s největším importem kávy	20
Graf 7: Země s největší spotřebou kávy v kilogramech na jednoho obyvatele.....	21
Graf 8: Vývoj cen kávy od roku 1990 do roku 2017 v amerických centech za libru (1 libra = 0,45 kg).....	22
Graf 9: Export nepražené kávy z ČR.....	32
Graf 10: Import nepražené kávy do ČR	33
Graf 11: V jakém kraji se Vaše firma nachází?.....	38
Graf 12: Kolik má Vaše firma zaměstnanců?	38
Graf 13: Jak dlouho je Vaše firma na trhu?	39
Graf 14: Za jakým účelem nepraženou kávu dovážíte?	40
Graf 15: Kolik kilogramů nepražené kávy ročně dovezete do ČR?.....	40

Graf 16: Ohodnořte následující parametry výběru dodavatele kávy.	41
Graf 17: Ohodnořte následující parametry výběru kávy.....	44
Graf 18: Jakým způsobem nepraženou kávu do ČR dovážíte?	46
Graf 19: Kolik činí Vaše roční náklady spojené s dopravou nepražené kávy do ČR?.....	46
Graf 20: Z jakých zemí nepraženou kávu dovážíte?	47
Graf 21: Kolik pražené kávy vyvážíte ročně?	48
Graf 22: Do jaké země praženou kávu vyvážíte?.....	49
Graf 23: Zajímáte se o ekologickou udržitelnost kávové produkce?	50

IV. Seznam příloh

Příloha 1: Statistické prostředí RStudio	68
Příloha 2: Dotazník.....	69

V. Přílohy

Příloha 1: Statistické prostředí RStudio

The screenshot displays the RStudio environment with the following components:

- Source Editor:** Contains R code for data manipulation and testing. The code includes:

```
1 library(MASS)
2 help("Survey")
3 View("Survey")
4 data("Survey")
5 View(data)
6 head(survey)
7 #družitelnost produkce
8 data<-matrix(c(1,3,4,0,6,15,1,0), nrow=2, byrow=T)
9 colnames(data)<-ordered(c("velmi dulezite", "dulezite", "nedulezite", "zcela nedulezite"))
10 rownames(data)<-c("komoditni", "vyberova")
11 data
12 fisher.test(data)
13 chisq.test(data)
14
15 data<-matrix(c(1,3,4,1,6,15,1,1), nrow=2, byrow=T)
16 colnames(data)<-ordered(c("velmi dulezite", "dulezite", "nedulezite", "zcela nedulezite"))
17 rownames(data)<-c("komoditni", "vyberova")
18 data
19 chisq.test(data)
20 data<-matrix(c(4,5,21,2), nrow=2, byrow=T)
21 colnames(data)<-ordered(c("dulezite", "nedulezite"))
22 rownames(data)<-c("komoditni", "vyberova")
23 chisq.test(data)
24 data<-matrix(c(10,30,40,10,10,10), nrow=2, byrow=T)
25 colnames(data)<-ordered(c("velmi dulezite", "dulezite", "nedulezite", "zcela nedulezite"))
26 rownames(data)<-c("komoditni", "vyberova")
27
```
- Console:** Shows the execution of the code, including the output of the Fisher's exact test and chi-square test, and the R license text.

```
33:20 (Top Level) >
~/
K version 4.0.2 (2020-06-23) -- "Taking Off Again"
Copyright (C) 2020 The R Foundation for Statistical Computing
Platform: x86_64-apple-darwin17.0 (64-bit)

R is free software and comes with ABSOLUTELY NO WARRANTY.
You are welcome to redistribute it under certain conditions.
Type 'license()' or 'licence()' for distribution details.

R is a collaborative project with many contributors.
Type 'contributors()' for more information and
'citation()' on how to cite R or R packages in publications.

Type 'demo()' for some demos, 'help()' for on-line help, or
'help.start()' for an HTML browser interface to help.
Type 'q()' to quit R.

[Workspace loaded from ~/.RData]
```
- Environment:** Lists the loaded objects: data, fisher.test(data), and the matrix objects created in the code.
- Files:** Shows the file explorer with folders like .RData, .Rhistory, and .Applications.

Příloha 2: Dotazník

V jakém kraji se Vaše firma nachází? *

- Jihočeský
- Plzeňský
- Karlovarský
- Ústecký
- Hlavní město Praha
- Středočeský
- Královéhradecký
- Pardubický
- Vysočina
- Olomoucký
- Moravskoslezský
- Liberecký
- Zlínský
- Jihomoravský

Kolik má Vaše firma zaměstnanců? *

- 1-5
- 6-10
- 11-20
- 21-50
- 51 a více

Jak dlouho je Vaše firma na trhu? *

- 0-5 let
- 6-10 let
- 11-20 let
- více než 20 let

Za jakým účelem nepraženou kávu dovážíte? *

- Pražení
- Použití v kosmetice
- Následný prodej nepražené kávy
- Jiné: _____

Kolik kilogramů nepražené kávy ročně dovezete do ČR? *

- 1-10 kg
- 11-50 kg
- 51-100 kg
- 101-200 kg
- 200-500 kg
- 501-1000 kg
- 1001-3000 kg
- 3001-5000 kg
- 5001 kg a více
- Jiné: _____

Soustředíte se na dovoz kávy komoditní nebo výběrové? *

- Komoditní
- Výběrová

Ohodnoťte následující parametry výběru dodavatele kávy. *

	Velmi důležité	Důležité	Nedůležité	Zcela nedůležité	Nevím
Cena kávy	☐	☐	☐	☐	☐
Kvalita kávy	☐	☐	☐	☐	☐
Země produkce	☐	☐	☐	☐	☐
Fair trade certifikát	☐	☐	☐	☐	☐
Osobní znalost farmáře	☐	☐	☐	☐	☐
Udržitelnost produkce	☐	☐	☐	☐	☐
Odrůdy kávy	☐	☐	☐	☐	☐
Možnost přímého obchodu s dodavatelem	☐	☐	☐	☐	☐
Recenze na dodavatele	☐	☐	☐	☐	☐

Ohodnoťte následující parametry výběru kávy. *

	Velmi důležité	Důležité	Nedůležité	Zcela nedůležité	Nevím
Arabica versus Robusta	☐	☐	☐	☐	☐
Země původu	☐	☐	☐	☐	☐
Cena	☐	☐	☐	☐	☐
Kvalita	☐	☐	☐	☐	☐
Ruční sklizeň kávy	☐	☐	☐	☐	☐
Suchá versus mokrá metoda zpracování	☐	☐	☐	☐	☐
Čerstvost	☐	☐	☐	☐	☐

Jakým způsobem nepraženou kávu do ČR dovážíte? *

- Letecká doprava
- Železniční doprava
- Automobilová doprava
- Lodní doprava
- Kombinovaná doprava
- Jiné: _____

Kolik činí Vaše roční náklady spojené s dopravou nepražené kávy do ČR? *

- 0-20 000 Kč
- 20 001-50 000 Kč
- 50 001-100 000 Kč
- 100 001-200 000 Kč
- 200 001-400 000 Kč
- 400 001 Kč a více

Z jakých zemí nepraženou kávu dovážíte? *

- Brazílie
- Německo
- Vietnam
- Kolumbie
- Kamerun
- Peru
- Honduras
- Etiopie
- Indonésie
- Indie
- Mexiko
- Sierra Leone
- Polsko
- Jiné: _____

Do jaké země nepraženou kávu vyvážíte?

- Polsko
 - Slovensko
 - Bulharsko
 - Maďarsko
 - Německo
 - Jiné: _____
-

Pokud kávu pražíte, vyvážíte ji poté za hranice ČR?

- Ano
 - Ne
-

Kolik pražené kávy vyvážíte ročně?

- 1-10 kg
- 11-50 kg
- 51-100 kg
- 101-200 kg
- 201-500 kg
- více než 500 kg

Do jaké země praženou kávu vyvážíte?

Polsko

Slovensko

Bulharsko

Maďarsko

Německo

Jiné: _____

Znáte aplikaci TARIC, která umožňuje simulaci dovozu a vývozu kávy? *

ano

ne

Používáte aplikaci TARIC pro simulaci dovozu nebo vývozu kávy?

ano

ne

Zajímáte se o ekologickou udržitelnost kávové produkce? *

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

Nevím